

Miljenko Stojić

RAČUNALKO

Miljenko Stojić
RAČUNALKO

Nakladnici
Dan
Knjižnica Pales
Knjiga XVII.

Cvitak
Matica hrvatska Čitluk

Urednik
Vjekoslav Boban

Recenzenti
Branko Pilaš
Božidar Prosenjak

Lektor
Antun Lučić

Korektor
Zdenka Leženić

Ilustracije
Ante Ivanković

© Miljenko Stojić

Tisak
FRAM-ZIRAL

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica
— Zagreb
UDK 821.163.42-93-32
STOJIĆ, Miljenko

Računalko / Miljenko Stojić — Zagreb
DAN ; Međugorje : Cvitak ; Čitluk : Matica hrvatska, Ogranak, 2006. — (Knjižnica Pales ; knj. 17)

ISBN 953-7238-08-3 (DAN)
300711082

ISBN 9958-9346-1-2 (Matica Hrvatska Čitluk)

Miljenko Stojić

RAČUNALKO

IDA IN CVITAK

Dan - Cvitak - Matica hrvatska Čitluk

Zagreb - Međugorje - Čitluk, 2006.

*Sve su priče izišle u Cvitku, listu za sretno djetinjstvo;
od rujna 2000. do lipnja 2004.*

I.

MOJE IME

Susrećemo se po prvi put. Zbog toga je prirodno da vam se, dragi prijatelji, najprije predstavim. Zovem se Računalko. Nije mi to, naime, pravo ime, ali ja sam ga ipak prihvatio. Otac i majka nazvali su me Kristijanom, a Računalkom moji prijatelji. U početku sam se ljutio. Kasnije sam vidio da to ipak nisu napravili iz zlobe. Gledali su moje svakodnevno druženje s računalom pa me zato tako nazvaše. Kada sam ih zbog računala počeo zapostavljati, kako su me drukčije mogli nazvati? Istina, otkada se ponovno više družim s njima, sve me manje tako zovu; možda me kasnije nazovu i nekako drukčije.

Sjećam se kada sam dobio prvo računalo. Bilo je to prije dvije godine. Eh, da, meni je sada jedanaest. Do dobivanja toga računala koristio sam tatino i mamino. Uvijek sam htio imati svoje, ali tata i mama nisu imali dovoljno novca kupiti mi ga. Jedanput su mi to lijepo pojasnili pa se nisam previše bunio. Budući da sam dobro učio i vladao se, kako su drugi govorili, odnekle su skupili novac i za moj posljednji rođendan kupili mi baš onakvo računalo kakvo sam želio imati. Bio sam im neizmjereno zahvalan. Iako sam se uvijek molio za njih, taj sam se put posebno pomolio. Jest da se ponekada ne razumijemo, ali ipak su oni dobri.

I, eto, tako sam se počeo malo više družiti s ovim zanimljivim uređajima. Istina, ne igram se više na njima u onoj mjeri kao nekada, shvatih da se na njima može i štošta napraviti. Postali su mi korisnim sredstvom koje mi pomaže razviti određene svoje sposobnosti. Možda i vi imate nekih sličnih iskustava. Priopćite mi ih, a ja ću vam pokušati odgovoriti zajedno sa svojim prijateljima; oni mi, naime, itekako pomažu. Zajedno smo jači.

POTEŠKOĆA

Već sam vam pričao da volim svoje računalo. A kako i ne bih!? Nekad se igram na njemu, nekad radim, nekad prijateljima pokazujem svoje znanje i razne smicalice koje sam smislio. Da, računalo se može natjerati da radi i drukčije nego što je to već netko unaprijed predodredio. Osim toga, opremio sam ga raznim dodatcima po svome htijenju pa izgleda kao iz bajke. Istina, ne namjeravam se baš u budućnosti baviti računalima i tehnikom, ali osjećam da će mi pripomoći u mom budućem poslu učitelja hrvatskog jezika. Shvatio sam to tek nedavno kada sam razmišljao što ću biti kad odrastem. Anti, nastavniku moga brata Jure, to dobro pristaje. Djeca ga vole, a nedavno sam ga vidio i na televiziji. Kažu da se bavi pisanjem. Ja to još nisam pokušao, ali možda pokušam jednoga dana.

No, zna se dogoditi da s računalom imam i poteškoća. Posebno mi se to događalo u početku našega druženja. Jednom sam tako izgubio pola dana ne uviđajući da bi sve poteškoće bile svladane da sam na vrijeme prepoznao da namjesto zareza treba staviti običnu točku. Tako dobro razumijem Jelenu koja mi je nedavno pisala. Htjela je slušati glazbu na svome računalu, a audiokartica je odjedanput »prolupala«. Hoće jedno, a ne će drugo, i obratno. Sva zdvojna pita što uraditi. Nisam joj rekao da uzme čekić i sve to polupa, iako bi tako bilo najlakše. Potrebno je zovnuti nekoga tko se bolje od nas razumije u računala ili sami pokušati otkloniti kvar. Naravno samo programski. O tehničari bi se, ipak, trebali brinuti pravi stručnjaci. Pritom treba imati dovoljno strpljenja. Na kraju svega još nešto novo naučimo što do tada nismo znali. Jednako je to svakodne-

vnom učenju. Tko se potrudi jednoga će dana brati uspjeh. Meni se to dogodilo prošle godine. Matematika mi nikako nije išla. Tek kada sam se zainatio i odlučio ući joj u dušu, sve je, korak po korak, krenulo nabolje. Danas je se više ne bojim. Nevolje nas, naime, ne smiju slomiti, već nam pomoći biti boljima. Čitao sam tako u jednoj knjizi i čini mi se da je ispravno.

INTERNET

Moram se pohvaliti: od našega posljednjega susreta bio sam prilično marljiv. Možda se moja mama ne bi s tim složila, ali ja mislim da jesam. Jedna od zanimljivih stvari koju sam napravio jest da sam se priključio na Internet. Znao sam ja o tomu prilično već i prije, jer mi je prijatelj Krešo na svome računalu pokazivao što ta riječ ustvari znači. Poslije sam i sam čitao o tomu sve što sam mogao naći. I tako danas plovim tim zanimljivim svijetom.

Otkrit ću vam sada i jednu malu tajnu. Ona elektronska adresa na kraju mojih javljanja jest adresa koju imam opet zahvaljujući Kreši. Kada je čuo da vam pišem, on mi ju je omogućio na neki samo njemu poznat način. Sva pisma koja su stizala uredno mi je isporučivao i na tome sam mu zahvalan. Danas tu istu adresu koristim na svome računalu, ali to ne znači da i nadalje ne prijateljujem s Krešom. Ne mogu zaboraviti ono što mi je učinio.

Možda se i sami želite upecati u Mrežu, kako bi se, po nekima, mogla prevesti riječ Internet. Mislim da je to najlakše ako prošetate malo stranicama nekog Internet providera (ne znam kako se to kaže hrvatski). Neki vam prijatelj može pokazati taj put. Možda i sami jednoga dana budete stvarali Internet stranice. Zašto ne! Internet je, kako nedavno pročitah, sve više i više pristupačniji širokom krugu ljudi i jednostavniji. Zbog toga i glavni urednik Cvitka razmišlja o njegovu objavljivanju na Internetu. Rekao mi je da to mogu reći samo prijateljima. Budući da ste mi vi prijatelji, evo, kažem to vama. Kako će to biti lijepo kada se naš Cvitak rascvjeta pred očima onih koji ga ne mogu redovno primati iz raznoraznih razloga! A on i jest tu da cvjeta i da raste! Samo ga treba ustrajno zalijevati i brinuti se o njemu pa će sve biti u redu.

POSLJEDICE

Ovo vam pišem skrivećki. Mama i tata zabranili su mi tjedan dana baviti se Internetom, a glavni urednik Cvitka navalio da što prije završim sa svojim tekstom. U redu. Sada ću ovo napraviti, a kada prođe vrijeme kazne ispričat ću roditeljima da sam samo malo prekršio njihovu naredbu. Budući da i oni vole Cvitak, znam da će me shvatiti jer znaju da to ne radim iz nekog svog računa.

A kako je došlo do kazne? Vrlo jednostavno. Pronašao sam neke zanimljive stranice na Internetu i počeo njima ploviti. Nisam ni opazio kako vrijeme prolazi, a kamoli da bih opazio kako rastu telefonski troškovi. Kada su roditelji dobili puno veći račun za telefon nego obično, znali su da bih ja mogao biti u to umiješan. Čim sam se prisjetio kako sam to mogao učiniti, priznao sam. Nema smisla kriti. Kažu da se onome tko prizna pola oprašta. To znači da sam vjerojatno trebao dobiti dva tjedna kazne. Dobro sam, dakle, prošao!

Neki su mi se prijatelji smijali kada sam im rekao što mi se dogodilo. Oni nemaju poteškoća te vrste. Njihovi su roditelji bogati i nemaju ništa protiv da po čitave dane vise na Internetu, ako to žele. Mislim da to nije u redu. Ni moji roditelji nisu baš siromašni, ali to ne znači da se mogu razbacivati s onim što imaju. Tome me naučila moja baka kada sam jednom navalio da mi dâ neke lijepe bilježnice koje je imala. Odnekle ih je dobila i ljubomorno čuvala u svojem ormaru. Svidjele su mi se i htio sam ih imati. Kada mi ih nije sve htjela dati, naljutio sam se. Ona me je tada podučila da ne smijem biti sebičan. Ako mi nešto treba – tako je rekla – onda to mogu imati ako je moguće. Pritom trebam

paziti da to imaju i drugi, ako im isto tako treba. Zahvalan sam baki na tome, iako me ponekada sebičnost samo što ne svlada.

Nije svako zlo za zlo, kaže moj susjed Stipe. Odmorit ću se malo od Interneta, a onda ponovno zaploviti njegovim stranicama. Bit će opet zanimljivo!

ODMOR

Ne hvalim se, ali da bih vam ispričao što mislim, moram vam reći da sam u prvom obrazovnom razdoblju zaradio sve petice. Nije bilo baš lako, ali nije bilo ni teško. Trebalo je samo dovoljno vremena provesti za knjigom, i to je to. Osim što su mi godile pohvale, godio mi je i odmor kod bake i djeda. Njime su me zbog moga dobrog učenja nagradili tata i mama.

Baka i djed žive u Podorašcu, malom zanimljivom selu. Ne znam, a ne znaju ni oni, zašto je selo dobilo baš takvo ime. Možda zbog toga što je davno nekada tu bilo puno orahovih stabala. Ima ih, istina, i danas, samo sve to nije vrijedno spomena. Vrjednije su spomena livade na kojima sam se sanjkao i grudao s prijateljima koje sam ubrzo stekao. Baka i djed nisu me opterećivali nekim poslom, tako da sam gotovo čitave dane provodio vani. Uvečer bih se vratio prilično umoran i prozebao, ali mi nije bilo žao. Vruć čaj i ukusno bakino jelo vraćali su mi snagu. Da bih im zahvalio, nisam previše navaljivao gledati razne televizijske programe. U početku mi to nije bilo jednostavno, no kasnije sam se navikao. Baka i djed, naime, ne vole previše zuriti u Tv kutiju. Pogledaju ponešto što ih zanima, a ostalo vrijeme provode pričajući i družeći se s drugima. Tako su pričali i sa mnom. Ispričali su mi mnogo toga o prošlim vremenima i o povijesti našega hrvatskoga naroda. Budući da mnogo od toga nije bilo u školskim knjigama, slušao sam ih pozorno. No, i njima je bilo zanimljivo sa mnom. O računalu su nešto malo znali, a o Internetu gotovo ništa. Zbog toga sam se osjećao poput učitelja. Pričajući sam shvatio da

mnogo toga još ne znam pa sam se nadao da oni to ne će primijetiti. Ta htio sam ih samo razveseliti svojom pričom i ništa više! Djed me je na kraju odmora zagrlio i čestitao mi na znanju. Meni je to bilo drago, kao i spoznaja da ubuduće mogu i na njih računati pri kupnji tih čudnih sprava, kako su govorili.

U ŠKOLSKIM KLUPAMA

Prošli je siječanj u moj život unio pregršt lijepih stvari. Već sam vam pisao o odmoru kod bake i djeda. Kako je samo bilo lijepo! Nakon odmora dočekao me ponovno ugodan događaj: moj rođendan. Polako »starim«, već mi je dvanaesta godina. Nemam istina još brkove kao moj stric Ante, ali možda ih i pustim jednoga dana. Vidjet ćemo, ima vremena. Meni je sada važnije da je moj rođendan 15. siječnja. Iz školskih knjiga i priča drugih saznao sam da su taj dan mnoge zemlje priznale državu Hrvatsku. Znači, i ona se rodila toga dana. Kako da sve to ne slavim!? Sa mnom je rođendan slavilo mnogo mojih prijatelja. Dobio sam i mnogo zanimljivih darova. Od njih mi se posebno dopao jedan. No, ja više mogu pričati nego mi urednik daje prostora u Cvitku pa ću govor o daru ostaviti za sljedeći put, a sada ću nastaviti o nečemu drugom.

Hvalio sam se u školi kako mi je bilo lijepo na odmoru. Sve je išlo dobro dok me Katica nije zbunila. Rekla je da je za prošli zimski odmor bila na moru i da joj je bilo lijepo, ljepše nego meni. Svašta! Da je to rekla za ljetni odmor, možda bih joj i povjerovao, ali da je zimi ljepše na moru nego kod moje bake i djeda, u to nisam baš previše uvjeren. Još je rekla da mi je poslala i razglednicu. Kako to? Stigla je sva druga različita pošta, a njezine razglednice nije bilo. »Jesam«, tvrdila je ona, »poslala sam je«. Vjerovao sam joj pa sam izvalio da je onda pošta kriva. Ona se nasmijala i rekla mi da za njezinu razglednicu ne treba ni poštar ni poštanska markica. Ma daj! »Pogledaj svoju e-poštu«, dobacila mi je slavodobitno. Shvatio sam. »Gdje si je pronašla«, upitao sam je budući da sam odavno želio naći nešto slično. »Na

adresi www.hrt.hr«, odgovorila je i pritom mi priznala da se sav njezin odlazak na more sveo na te stranice i uživanje u e-razglednicama. Odmah sam joj oprostio njezinu malu laž. Znao sam da me samo htjela obradovati i ništa više. Još je nadodala da su joj roditelji obećali odvesti ju na more, ako njezin mali bolesni brat bude bolje. »Ma, nije važno, važno je da on ozdravi«, zaključila je.

MALO ČUDO

Rekoh da ću vam nastaviti pričati o jednome od darova koje sam dobio za svoj rođendan. I, evo, ispunjam to svoje obećanje.

Najviše me iznenadilo, a kasnije i obradovalo, malo ručno računalo. U početku sam mislio da je to jedna od onih malih spravica za igranje različitih igara. Budući da su mi već pomalo dosadile, ostavio sam ga po strani. Ubrzo sam shvatio da sam se prevario. Istina, na ovom se računalu može i igrati, ali poglavito to mu nije osnovna namjena. Onaj tko ga je smišljao, zamislio je da nam bude pri ruci u različitim prilikama. Meni je tako pomoglo da u njega stavim sve adrese i telefonske brojeve svojih prijatelja. Budući da se volim družiti, već sam ih poprilično nakupio. U ovo malo čudo stavio sam i sav svoj školski raspored. Ponesem ga u školu pa u njega upišem i svu zadaću koju kod kuće moram obaviti. Tako sada manje zaboravljam svoje školske obaveze. Uglavnom, svidjelo mi se.

Nisam bio lijen pa sam otišao na web stranice tvrtke koja ga je izumila (www.handspring.com). Otac mi je pomogao pri razumijevanju teksta koji je na engleskom. Kasnije sam nešto slično pronašao i na hrvatskom (www.handspring.hr). Na kraju sam shvatio zašto postoji jedna praznina na stražnjoj strani ovoga računala. Tamo se mogu stavljati različiti dodatci pa tako ono može postati digitalni fotoapar, mobitel, sprava za slušanje glazbe i još mnogo toga. Za sada mi je dovoljan i ovaj dar, tako da mi je bilo svejedno koje su cijene tih dodataka.

Nakon početnog upoznavanja ručnog računala, pokušao sam još odgonetnuti što označava njegovo ime Visor. Rje-

čnik kaže da ta riječ označava onaj dio kacige kroz koji se može vidjeti kada se ona dobro natuče na glavu. To su dobro znali i srednjovjekovni vitezovi. Virili su iz svoga oklopa gledajući gdje je neprijatelj i pokušavali ga pobijediti. Ako su bili vješti i konj ih nije zbacio, mogli su se nadati pobjedi.

NESPORAZUM

Iz broja u broj našega Cvitka ispisujem retke o svome liskustvu s računalom koje imam i sa svime onim što je povezano s njim. Znam da puno toga ne znam, ta tek sam ga tako reći nedavno počeo koristiti. Ipak, trudim se koliko mogu. Nešto sam otkrijem, nešto negdje pročitam, nešto mi netko kaže i tako skupljam znanje. Drago mi je da to znanje mogu podijeliti s drugima. Nije zbog toga bitno što su me neki počeli dražiti da se pravim važan. Iako bih volio da je drukčije, da se natječemo u znanju o računalima, uporno idem dalje. No, pustimo to. Važno je nešto drugo.

Svake godine ima jedno vrijeme za koje sam na vjeronauku naučio da je vrlo značajno. To je vrijeme korizme i vrijeme Uskrsa. Ove sam godine o tim vremenima mnogo toga saznao i s Interneta. Brat Marko mi je rekao kako da to učinim. U program za pretraživanje Interneta utipkao sam adresu www.google.hr. Nakon toga u izbornik koji se otvorio preda mnoom utipkao sam najprije englesku riječ Lent (korizma), a nešto kasnije Easter (Uskrs). Program mi je ponudio bezbroj stranica na kojima sam mogao naučiti mnogo toga o ovim pojmovima. Moram biti iskren pa priznati da sam se ipak malo više zabavio oko sličica koje su mi tamo nuđene. Bilo mi je to lakše, nego čitati tekst. Posebno me se dojmila jedna koja prikazuje Isusa na Posljednjoj večeri. Iz Isusa je isijavala dobrota i odlučnost, a učenici su bili neka-ko zbunjeni. Kao da nisu razumjeli što se događa.

Šteta bi bilo još ne spomenuti da sam se ove korizme do-
sljednije odrekao slatkiša nego prijašnjih godina. Još mi se nije dogodilo da sam prekršio svoju odluku iako u radnom stolu imam veliku čokoladu koju mi je darovao kum Ilija i

koju sam načeo malo prije korizme. Vidjevši je tako načetu, mama me je zadirivala da nisam mogao izdržati. Namjerno sam je ostavio u tomu uvjerenju. Kada prođe korizma, reći ću joj što je bilo i onda ću ja nju zadirivati riječima hoće li malo čokolade.

PRIZNANJE

Otkada sam se malo više počeo baviti Internetom, otada mama i tata više rogo bore na mene. Telefonski računi su veći nego prije, a oni bi htjeli da budu manji. I meni je to jasno, ali što ja mogu kada Internet »troši« telefon. Ipak smo na kraju pronalazili zajednički jezik. Ja bih pazio da na Internetu budem samo toliko koliko je to baš potrebno, oni bi redovno plaćali račune i išlo se dalje.

Ovih je dana njihovo rogo borenje najedanput prestalo. Nisam se »skinuo« s Interneta, čak na njemu »visim« i više nego prije. Samo su se oni »zakvačili« za njega. Netko im je rekao da tamo mogu pronaći najnovije vijesti o raznoraznim događajima u našoj domovini. Čak su mi donijeli i neke adrese na kojima se sve to može pronaći. Znao sam ja uglavnom već otprije za njih, ali me sve to nije mnogo zanimalo. Jednostavno nisam mogao razumjeti što sve tamo piše. Švrljao sam samo malo po slikama i ništa više. No, tata i mama ukratko su mi objasnili posljednje događaje pa sam više nego prije svraćao na te adrese. Zbog toga sam im rado pokazao što se sve tamo nalazi. Bili su oduševljeni. Hvalili su se susjedima s najnovijim vijestima, a ovi su ih pitali odakle im to misleći da imaju neka posebna poznanstva. Otkrili su im da to rade uz moju pomoć. »Vidi ti njega«, rekli su susjedi, »tko bi to mislio!« Meni je sve to godilo. Čak sam se uhvatio kako se doživljavam važnim, kao, eto, borim se za hrvatski narod. Ma, znam da ne činim ništa posebno, ali ipak mi je bilo drago naći se u toj ulozi. Za koga ću se drugoga boriti ako ne za svoj narod? Ta to čine i svi drugi! Dosta je spomenuti samo Amerikance, kaže moj tata.

Što sve oni rade! No, ja ne mislim da treba nekoga mrziti ako se bori za svoje. Bilo bi to potpuno pogriješno. Govorila nam je o tome i vjeroučiteljica na satu vjeronauka. Shvatio sam da treba voljeti sebe, druge ljude i Boga. Ako nešto od toga ne voliš, ne radiš ispravno. Dobro sam to zapamtio. Spoznao sam da su to zapamtili i moji roditelji. Da nisu, ne bi mi baš tako lako oprostili najnovije telefonske račune. No, kad je za hrvatski narod, šute. Možda mi za Dan državnosti daju i neku nagradu! Tko zna? Ipak, dobro mi dođe i njihovo priznanje.

NAMJERE

Nije da ne volim školu, ali mi je drago kada se mogu malo odmoriti od nje. Zbog toga ću ovoga ljeta svakako ponovno otići na more. Tata ima dobrog prijatelja u okolici Slanog pa se nadam da ćemo se dobro iskupati u morskoj uvali blizu njegove kuće. Igrat ću se s njegovom djecom i s drugom djecom iz mjesta. Tko zna, možda me susjed barba Šime malo i provoza svojim brodićem!

Ono što ću, ipak, najprije učiniti jest da ću otići u Svetište Kraljice Mira u Međugorju. Učinim to svake godine sa svojim roditeljima prilikom obljetnice Gospina ukazanja. Ispovjedimo se, pomolimo, odmorimo i veseli vratimo kući. Nije važno što je malo naporno. Ta i igrati nogomet je naporno, ali ga igramo i volimo! Koliko tek ljudi dolazi u ovo svetište sa svih strana svijeta i kako se pobožno mole! Nisam to gledao samo svojim očima, nego o tome i mnogo pročitao na adresi www.medjugorje.hr. Drago mi je da postoji ta adresa. Tekst me ponekada umori, jer još ne mogu sve shvatiti, ali imaju na svojim stranicama i mnogo slika, video i audiozapisa pa čak i radiopostaju pod nazivom Radiopostaja »Mir« Međugorje. Još kada bi, kao neki drugi, stavili kamere koje uživo emitiraju iz svetišta, bilo bi to izvrsno.

Nemojte misliti da ću se ovoga ljeta samo kupati, igrati i moliti Bogu. Moji roditelji posjeduju zemlju i na njoj stalno nešto rade. Istina, ja se dovoljno ne razumijem u te poslove, ali znam da su jagode, trešnje i grožđe s naše njive itekako ukusni. Uvijek se toga sjetim kada mi se učini teškim malo pomoći roditeljima u poslovima na njivi. Ne traže mnogo od mene, samo onoliko koliko sam u stanju učiniti. Pone-

kada me zbog svega toga neki moji vršnjaci zafrkavaju. Njihovi roditelji, naime, od njih ne traže sličnu pomoć. Uopće im ne zavidim. Vidim da im je počesto dosadno. Meni nije. Uživam kada prepoznam da sam sposoban nešto novo učiniti. Želim uspjeti u životu.

III.

PISMO

Nekako u isto vrijeme s nabavkom računala počeo sam polako učiti kako nekome napisati pismo. Prije toga bilo mi je to prilično teško učiniti, jer ne da je trebalo dobro svladati sva slova, nego je trebalo znati i lijepo poredati riječi. Zahvaljujući upornosti, to mi je korak po korak, čini mi se, dobro uspjelo. U početku sam svojima bližnjima pisao na komadiću papira, a, moram priznati, i nekima iz razreda (zna se – curicama koje su mi se sviđale, samo nemojte nikome reći!). Kasnije sam prešao i na pisanje pravih pisma, onih u omotnicama. No, naučivši se služiti Internetom, brzo sam počeo pisati samo elektronska pisma. Činilo mi se to nekako lakše. Ne treba papir, ne treba ništa nositi u poštu, ne treba poštar. Koja milina!

Dok sam ovoga ljeta boravio na odmoru u Slanom, počeo sam mijenjati svoje mišljenje. Jedan djed pričao mi je o tome kako je u Slanom bilo za vrijeme Domovinskog rata. Tada su ga bili osvojili neprijateljski vojnici i nije bilo lako. Kada su naši hrabri vitezovi nezadrživo krenuli u njegovo oslobađanje, neprijatelj je nemilosrdno zapalio sve kuće u mjestu. Slušao sam sve to, gledao novoobnovljene kuće i razmišljao o svemu. Uto mi je iz Mostara stiglo pismo dječaka mojih godina koji bi se htio sa mnom dopisivati. Bila je to sniježnobijela omotnica s prekrasnom poštanskom markicom, a pismo je bilo ispisano lijepim rukopisom. Zna se da me obradovalo. Tko to ne želi imati novoga prijatelja?! Ujedno me i podsjetilo na sve one muke kroz koje je Mostar prošao u Domovinskom ratu. Kao i mnogi drugi gradovi, branio se i obranio od tuđe sile.

Ponosno sam pismo i onu poštansku markicu pokazao djedu koji mi je pričao suvremenu povijest Slanoga. Nasmiješio mi se i ispričovjedio da već dugi niz godina skuplja poštanske markice. Odmah mi je palo na pamet da mu dam ovu svoju. Nije je tražio, ali htio sam mu zahvaliti za vrijeme koje mi je posvetio. A toga moga dara ne bi bilo da pismo nije bilo upućeno poštom! Da, da, i stare stvari mogu biti itekako dobre u današnje vrijeme. Zbog toga ne prihvaćam olako sve ono što se naziva novim i ne odbacujem olako ono što se naziva starim. Biram.

UGOĐAJ

U jeseni uživam na poseban način. Istina, ne u cijeloj jeseni. Nekako mi nisu drage one jesenske bljuzgavice, oni trenutci kada pokisao i zamazan znam doći u školu. Pokatkad mi se to dogodi zbog moje nesmotrenosti, pokatkad to jednostavno ne mogu izbjeći kao onda kada bezobzirni vozač proleti kraj mene i okupa me od glave do pete. Zbog svega toga draža mi je rana jesen. Još je toplo, a i jesenski su plodovi prispjeli. Najviše se volim sladiti groždem iako ni jabuke i kruške nisu loše. Kada se grožđe pobere, s prijateljima po povratku iz škole znam poći po polju i paljetkovati. Svaka pronađena bobica velik je doživljaj za sve nas. Vlasnici vinograda to dopuštaju, važno je samo da ne pravimo štetu.

U posljednje vrijeme počeo sam jesen voljeti i zbog onih koji tek počinju saznavati što je to škola. Sjećam se kako je meni bilo prvih dana. Sve nepoznato, a ja sam! K tome, u torbi gomila knjiga i učiteljica koja želi da iz tih knjiga učimo. Ma, tko će se snaći! Ali snašao sam se, baš kao i mnogi ovih dana. Dok idu putem, izgledaju poput preplašenih vrabaca. Mi stariji malo ih zafrkavamo, da bismo time dokazali svoju odraslost. Nadam se da nam ne će to zamjeriti, kao što ni mi nismo zamjerali svojim zafrkantima. To je jednostavno neko nepisano pravilo našega odrastanja. Zacijelo da pri tom treba paziti da nekoga ne uvrijedimo.

Budući da već tako volim jesen, ne mogu bez nje ni na svome računalu. Pronašao sam dvije prekrasne slike za pozadinu na njegovu zaslону. Prva prikazuje jesenski ugođaj u nekoj sobi. Kroz prozor dopiru sunčeve zrake i stvaraju tople sjene. Soba je po zidovima i podu ispunjena slikama.

Zaželim i sam biti slikar, iako mi crtanje ne ide najbolje od ruke. Druga slika prikazuje opalo lišće. Žuti se kao zlato i čini ti se da nogom možeš zakoračiti po njemu. Negdje u podsvijesti u to vrijeme kao da se čuje šuštanje. Uistinu predivne slike! Pomoću ovih i sličnih slika i samo računalo nekako mi postaje bližim. Gubi onu svoju hladnoću, onaj ugođaj stroja i pretvara se u ugodnog prijatelja u čijem društvu stvaram lijepe stvari.

ODLUKA

Moram priznati da sam ovih dana malo više nego obično razmišljao o računalima, televizorima i sličnim uređajima. Zaprepastili su me oni događaji iz Amerike. Kako nekome može pasti na pamet zrakoplovom se zaleptjeti u zgradu u kojoj stanuju ljudi? Pa da je i prazna, kako to može učiniti?! Baš svašta! Istina, ima toga u filmovima i u računalnim igrama, ali stvarnost je ipak nešto drugo. U stvarnosti se zaista gine i krv je krv. Znaju to dobro moj otac i moja majka koji su prošli kroz rat. Ja se rata ne sjećam nešto posebno, ali vjerujem svojim roditeljima da je to itekako strašno. Zbog toga i nisam nikada previše volio filmove, romane, računalne igre,... u kojima se neprestano i na strašan način gine. Volio sam one u kojima dobro pobjeđuje zlo, one koji su bliže običnoj svakodnevnoj stvarnosti. Mislim da i nema puno onih koji vole stvari pune straha i jeze. Vjerojatno je proizvođačima zabave dosadilo stvarati nešto prirodno pa su pribjegli svemu tomu. Morat će ih to proći i morat će nam ponuditi nešto prirodnije. Nije valjda da će nakon ovih događaja ponovno učiti razne zanesenjake kako to učiniti ili još nešto strašnije? Vidjet ćemo što će biti!

Dok zabava ne postane drukčija, odlučio sam nešto učiniti. Pokušat ću među svom tom zabavom naći onu ljudsku i njome ispuniti određeni dio svoga vremena. Ne može se, naime, uvijek ni igrati. Dosadi to, barem meni. Najradosniji sam kada se malo igram, a malo učim. U početku sam se više volio igrati, ali sam malo po malo shvatio da se samo učenjem može postati uvaženim čovjekom. Zaista bih htio biti takvim! Ne ću da mi se drugi smiju, kao što se smiju Mati koji kaže da njemu škola nije potrebna ili Ivanki

koja stalno uči i stalno govori samo o školi. Dobro je biti u društvu s drugima i s njima se zajedno smijati. Nije samo dobro kada se nama opravdano smiju. Kada mi se to zbog nesmotrenosti ponekad i dogodi, volio bih da me nema. A to nije moguće. Zbog toga činim sve da takvih trenutaka bude što manje. Vjerujem da će mi i prirodnije igre pomoći u tome. Ipak je imao pravo moj tata kada je govorio da se trebam okaniti gluposti.

MIR

Dok nešto radim na računalu, ne volim sjediti u mračnoj sobi. Drago mi je da kroz prozor dolazi sunce, da mogu vidjeti koje je godišnje doba, odnosno, da s vremena na vrijeme bacim pogled na ljude koji prolaze ulicom. Ne sviđa mi se jednostavno biti sam i gotovo. Zbog toga mi nije mrsko kada se mojoj stolici prišulja mačka koju u kući zovemo Crna. Krzno joj je potpuno crno i po tome smo joj dali ima kada je još bila mala i kada se nije znalo kakva će biti. Poslije smo mislili promijeniti joj ime, ali bili smo već navikli kako je zvati i nije nam se dalo. Svi je u kući vole jer je umiljata i zna poslušati kada joj se nešto rekne. Mene nikada nije previše zanimala pa smo se ponekada znali i posvađati. Frktala bi ona na mene, a ja na nju. U takvim bismo trenutcima i jedno i drugo bili na odstojanju. Već smo iskusili kako je to kada se sudare njezine šape i moje ruke. Ipak, kraj računala se nikada nismo posvađali. Kao da je osjećala da mi je drago i nije to htjela kvariti. Ne samo da se privijala uz mene, nego bi ponekada znala zuriti u šarene sličice koje se izmjenjuju na računalu. Tada bih se smijao i pokazivao joj još više sličica nego što sam mislio gledati u tom trenutku. A ona bi pogledala u njih pa u mene. Kao da mi je nešto htjela reći. Čitao sam u životopisu sv. Franje da čovjek može razgovarati sa životinjama. Ne znam kako je to njemu uspjelo, ali meni nekako ne ide. Primjećujem samo da kada sam bolji s njima, da su i one bolje sa mnom. Razumiju me na određen način. Zbog toga ću ovoga Božića načiniti jednu iznimku. Ne ću kupiti poklon samo svojim roditeljima i nekim prijateljima, već ću nabaviti poklon i Crnoj. Želio bih da živimo u miru. Valjda će me razumjeti i

malo više vremena provoditi sa mnom uz računalo. Bilo bi mi zaista dosadno bez nje. Računalo je samo stroj, a ona je ipak živo biće i zbog toga ću je, više no do sada, čuvati od druge djece. Ponekad ju, naime, znaju naganjati. Ne znam zašto to čine ako im ništa nije kriva? Zaista nema smisla praviti nered i biti zavađen s nekim pa makar to bila i Crna. Ja odabirem mir.

OPET NEVOLJE

Da život nije baš uvijek lagan, dobro sam spoznao ovih dana. Najprije je tata napravio štetu na našem novom vozilu. Sipila je pomalo kiša, išli smo kupiti neke stvari za Božić i kada je zbog zastoja u prometu trebalo zakočiti, tata nije uspio i udario je u vozilo ispred sebe. Istina, nije to bilo baš tako jako, ali šteta je napravljena na oba vozila. Kasnije je tata govorio da mu se čini da nije žurio, da je sve to zbog kiše. Ja mislim da je ipak vozio malo brže nego što je trebalo.

Druga velika nevolja dogodila se meni. Računalo koje imam odjedanput je prestalo davati znakove života. Najprije sam mislio da je neki virus došao zajedno s e-poštom i sve to zbrčkao. Na kraju mi je brat pomogao shvatiti da je crkla jedinica za napajanje električnom energijom.

No, sve je to ništa prema onom što mi se dogodilo na skijanju na Blidinju. Istina, nisam se baš skijao, jer ne znam, nego sam se tek učio. Ipak, bilo je to sasvim dovoljno da nakon nekoliko padova slomim nogu. Prepao sam se, a bolničko je vozilo zavijalo na putu prema bolnici u Mostaru. A tako sam se htio odmoriti nakon učenja i baš me je ovo moralo snaći! Iako je osoblje bolnice bilo ljubazno prema meni, osjećao sam se mrzovoljno. Mama mi je rekla da bih se trebao ispovjediti. Zašto, ta nedavno sam to učinio? »Želimo li pobijediti svoje poteškoće, trebamo se što više približiti svome Bogu i poslije toga ostati mu i nadalje blizim«, objasnila mi je. »Dobro, učinit ću to«, rekao sam. »No, i tata bi se trebao ispovjediti zbog svoje vožnje«, još sam nadometnuo. Mama mi je kasnije rekla da je to učinio. Nakon nekoliko dana u sobu gdje sam ležao premjestili su dječaka

mojih godina imenom Zlatko. Vrlo brzo smo se sprijateljili. Pričali smo o mnogim stvarima pa i o računalima. Shvatio sam da je stručnjak na tome području. Izmijenili smo adrese. Budući da je on stanovao u udaljenom mjestu, odlučili smo dopisivati se preko Interneta. Zaključio sam da svaka nevolja nije za zlo.

VITAMINI

Nakon što sam na skijanju slomio nogu, imao sam mnogo vremena za razmišljanje. Bolničke dane zamijenio sam kućnom njegom. Prijatelji se u malo većem broju skupljali oko mene. Bilo mi je drago, puno smo pričali i zafrkavali se. Kada bi otišli, razmišljao bih o svemu što sam netom doživio i o još koječemu. Shvatio sam da svi oni koji su govorili da su mi prijatelji, to baš nisu. Nisam ih vidio da dolaze i nisu me nazivali. No, to je njihov nedostatak, ne moj. Ja ću i nadalje biti prijatelj onome kome sam rekao da sam mu prijatelj, osim da on nečim izda to prijateljstvo.

Kroz sve ove dane posebno me iznenadio posjet prijateljice Ive. Došla je među prvim posjetiteljima i donijela sa sobom litru svježe iscijeđenih naranača. »To ti je poslala moja mama. Ona kaže da u tome ima puno vitamina koji će ti pomoći u što bržem ozdravljenju«, rekla je. Ma dobro, znao sam ja nešto o tome sa sata prirodoslovlja, ali nisam očekivao da mi Ivina mama išta pošalje. Nekada smo bili dobro, nešto bih joj pomogao, ona bi mi od vremena do vremena darovala čokoladu ili nešto slično i život je išao dalje. Na žalost, nedavno smo se dobro posvadili oko nekih gluposti. Ona je uporno zastupala jedno mišljenje, ja drugo i izbila je svađa. Očito je prešla preko svega i zato mi je sada poslale ove vitamine.

U kutu sobe ležalo je računalo. Gledao sam ga dok sam ispijao slasne vitamine iz kuhinje Ivine mame. Kako bi bilo da i njemu dadem jedan gutljaj? Nasmijao sam se na ovu zamisao, a ujedno pomislio i na roditelje. Ne bih tek tako lako prošao nakon uništenoga računala! Ipak, sve u svemu nije loša zamisao. Malo ću ga ovih dana očistiti, dotjerati.

To su pravi vitamini za njega. Istina, nije baš prljavo kao kod nekih. Čini mi se, kada bi mi računalo bilo tako prljavo, prestao bih se njime koristiti. Čistoća, naime, čovjeka čini radosnijim i boljim, toliko sam puta to iskusio.

SLAVA I BIJEDA

Bog, vitamini koje sam gutao, prijatelji i moja želja pomogli su mi u brzom oporavku nakon nevolje koja me bila snašla. Sada osjećam da sam zdrav i da mogu biti kao i prije. Podrazumijeva se da ću malo više paziti na sebe i na svoje zdravlje. Ako ni zbog čega drugoga, a ono da ne idem opet u krevet po cijeli dan. Dosadno je to.

Opirući se s dovoljno pozornosti o svoju nekadašnju slomljenu nogu, ovih sam dana zajedno sa svojim roditeljima išao na pogreb ocu moga prijatelja Marina. Tata kaže da je bio dobar čovjek. Mislim da ima pravo. Nisam čuo da se netko tuži na njega, nego dapače žali što je umro. Još kažu da je bio dobar stručnjak u svome poslu. Gradio je, a kasnije i održavao u radu različite radiopostaje. Malo mi je bilo čudno kada sam to prvi put čuo. Dotada sam mislio da se radiopostaja kao i sve drugo kupi u nekoj prodavaonici, zatim se sjedne pred mikrofon i počne pričati ili se pusti glazba. Izgleda da to nije tako. Morat ću jednoga dana otići s Marinom do neke radiopostaje koju je izgradio njegov tata i malo se bolje upoznati sa svime time. Zanimljivo je da je sve to većinom napravio kroz posljednji rat. Prije toga radio je na nekoj velikoj radiotelevizijskoj postaji, gradio ju je i tu je provodio svoje dane. U ratu je sve to napustio i počeo graditi ispočetka, ali ne više samo na jednom mjestu. Dotle su neki drugi pucali i pokušavali uništiti ono što je on izgradio. Među onima koji su pucali bilo je i onih koji su nekada s njim radili. Kako su samo takvi mogli biti, kako su mogli čitavu ovu državu tražiti samo za sebe!? Zašto se nisu s drugima natjecali u poznavanju tehnike, matematike, kulture, športa, računalstva, poznavanju Boga i još mnogo

toga!? Oni to jednostavno nisu htjeli. Baš su bijeda! Da su htjeli, postali bi slavni kao Marinov otac. Koliki samo slušaju svoju radiopostaju zahvaljujući njegovu trudu! Čvrsto sam uvjeren da će ga Bog nagraditi za sve to, a da će one druge kazniti zbog njihove zloće. Bog, naime, sve zna i ne možemo ga ničim prevariti. Pravedan je i postupa jedino po pravednosti. Naravno da će oprostiti onome tko se pokaje, ali treba to i učiniti.

NOVI ŽIVOT

Moj bratić Franjo ima tri godine. Neobično je živ i voli se puno igrati. Ipak, kada pišem domaću zadaću htio bi i on nešto slično činiti. Ali to, naravno, ne uspijeva. Nekada mi je to njegovo zanovijetanje dosadno, nekada ne. Mali je i nije moguće da sada zna ono što ja znam. Najviše ga zadirkujem kada svojim prstima pokušava pokazati koliko ima godina. Ako bismo gledali samo u te njegove prste, nikada ne bismo ništa saznali. Na kraju mu pomognem da koliko-toliko lijepo ispruži svoja tri prstića.

U posljednje vrijeme došlo mu nešto u glavu da bi htio imati rovokopač. Budući da mu je blizu rođendan, svakome tko upita što bi želio dobiti za dar uvijek odgovara jedno te isto: rovokopač. Ne znam što će mu to! Možda je slušao baku Maru koja je pričala o tome kako bi se rado vratila tamo odakle su je prognali. Treba samo raščistiti ruševine. Nakon toga za prvo vrijeme može se i šator postaviti za stanovanje. Važno je samo da je čovjek na svome. Ne vjerujem da je Franjo, ako je slušao, mnogo razumio od toga, osim da baka Mara ima veliku želju za nekakvim čišćenjem. Bilo kako bilo, kupit ću mu nešto takvo. Uštedio sam određeni iznos novca i to ću mu priuštiti. Neki dan sam u izlogu prodavaonice vidio nešto slično. Malo jednostavno računalo pogoni veliki plavi rovokopač. Vjerujem da će mu se sviđeti. Znam da njime ne će mnogo pomoći baki Mari, ali nije to važno. Važna je njegova odluka. Nešto sam slično čitao u jednim novinama za djecu. Ako nešto želimo, kažu one, u nama se rađa novi život. Poslije taj život buja i donese velike plodove. Svidjele su mi se te riječi, kao što su mi se uvijek sviđale riječi o Isusovu uskrsnuću. Htjeli su ga ubiti, ali

nisu mogli. On sam pobijedio je sve njih. Kako je to dobro! Uvijek se toga sjetim kada se nađem u poteškoćama. Sve se može pobijediti, ako to želimo. Čak se može pobijediti i lijenost, i slabe ocjene u školi, i ruganje drugih. Uskrs je znak pobjede. Pokušat ću to polako naučiti i Franju. Nije u životu najvažnije imati rovokopač ili nešto slično. Najvažnije je imati ono nešto što nas iznutra čini boljima, drukčijima.

ZBRKA

Nije da ne gledam televiziju. Osobito to činim kada mi je lijeno učiti. Ipak, vijesti gledam malo ili nimalo. Stalno neka ubijanja, ratovi, nesreće, politika. Nimalo zanimljivo. No, ovih sam dana malo više pozornosti obraćao baš vijestima. Počeo sam pratiti sukob Židova i Palestinaca. Nije mi išlo u glavu kako se mogu sukobiti u crkvi Kristova rođenja. Ona je mjesto za molitvu, a ne za bitku.

Nisam još nikada bio u Svetoj Zemlji, ali o njoj već mnogo znam. Nešto sam naučio na vjeronauku, a ostalo sam. Za onih sat-dva tjedno ne može nas vjeroučiteljica sve naučiti. Zbog toga je potreban i samostalan rad. Meni je mnogo pomogao film koji je očev prijatelj Nikica donio iz Svete Zemlje. Tako je dobro snimljen da ti se čini da i sam hodaš cestama, crkvama i mjestima Isusove domovine. Bio je popraćen engleskim jezikom koji nisam najbolje razumio, ali tata mi je dosta toga preveo. Uz to sam pogledao još neke knjige iz svoje male knjižnice koju sam uspio skupiti i dobro sam shvatio kako danas izgleda Isusov zavičaj. Vjerojatno su ga sada nagrdile granate, kao i moju domovinu u prošlom ratu. Baš šteta! Zar ne postoji nikakav drugi način rješavanja sukoba? Što ne poslušaju one koji im neprestano dolaze, kako kažu vijesti, da ih pomire?! Neka sjednu, razgovaraju i nešto će postići. Kada sam to rekao tati, on se nasmiješio. Objasnio mi je da neki od onih koji im dolaze i govore o miru, zapravo žele da oni i dalje ratuju. Na taj će im način prodavati oružje i lakše vladati i jednima i drugima. Bože moj, kako tako mogu raditi?! Odrasli su i trebali bi znati neke stvari! Tata mi je objasnio da je to zbog zla u njima. Ne žele živjeti dobro pa tako ne mogu ni drugima dati dobro.

Kada još malo odrastem, pokušat ću otići u Svetu Zemlju. Valjda će dotle nestati sva ova zbrka s njezinih ulica. Na kraju krajeva, nisu to samo njihova mjesta, ona su i svakoga onoga tko vjeruje u Boga. Dotle mi ostaje samo moliti da mir bude ne samo kod njih, nego i svugdje ondje gdje se ratuje.

ISTINA

Neki sam dan napravio veliku glupost. Mislio sam se malo pohvaliti pa je ispalo drukčije. Roditelji su meni, mojoj braći i sestrama kupili stol za tenis. Kako smo samo uživali u igri! Čak su i roditelji igrali s nama. Istina, nije to bila savršena igra, ali smo uživali zajedno. I u takvom zanosu pohvalio sam se prijateljima tim novim stolom. Vidio sam da bi i oni željeli imati nešto takvo. Upitali su me tko mi je to kupio? Ne znam zašto, odgovorio sam da sam stol za tenis ja kupio od svojih novaca. Kako su me samo stali zafrkavati! Znali su da nemam toliko novca. Spetljao sam se. Da im slažem da sam ga negdje ukrao, tek bih tada nardrljao. Morao sam otrpjeti zafrkavanje. Zaključio sam da je, ipak, bolje reći istinu. Ta posve je svejedno tko je kupio taj stol kada nam je svima lijepo!

No, ima nešto što sam ja zaista kupio. Istina je, ne lažem ponovno. Kupio sam ležaljku za sunce. Znam da to nekome izgleda smiješno. Ona ne stoji puno novca i lako ju je kupiti. Meni, pak, nije bilo. Roditelji mi ne daju velike novčane iznose, tek toliko da si mogu kupiti nešto malo za pojesti i dočekati mamin dobar ručak kod kuće. Sjetivši se da ćemo vjerojatno na ljeto otići barem kratko na more, došla mi je na um pomisao kupiti baš ležaljku za sunce. Znam kako mi je bilo teško lani kada je nisam imao. Sunčao sam se na ručniku, a kroz njega me bolo kamenje ili beton. A znate kako sam je kupio? Odvajao sam kunu po kunu za nju od onoga što bih dobio od roditelja. Išao sam i u nekoliko prodavaonica da bih pronašao što bolju i što jeftiniju. Roditelji su se iznenadili kada sam je donio kući. Ponosno sam im objasnio kako sam do nje došao. Tata me značajno pogledao,

mama pogladila po glavi, a braća i sestre samo mislili na to kako ju iskušati. Zbog čega su samo tako nestrpljivi? No, dobro. Mijenjat ćemo se mi na njoj, nisam je kupio samo za sebe. Pričat ću poslije prijateljima kako nam je bilo i, naravno, reći istinu. Izvukao sam dobar zaključak.

POŽAR

Uvijek sam se divio vrtu susjeda Slavka. On ima svoju kuću i dosta prostora oko nje. Ne samo da je zasađio mnogo voćaka i drugih stabala, nego je posijao i travu. Kako se samo zeleni! Objasnio mi je da je to zato što je redovno zalijeva, kao i drveće u vrtu. Shvatio sam zašto je tako marljivo postavljao sve one cijevi po vrtu. Još mi je objasnio da mu u zalijevanju pomaže računalo. Dovoljno je da mu naredi u koje će vrijeme i gdje pustiti vodu i ono to čini. Prekrasno! Možeš biti i izočan od kuće, računalo bdije.

Palo mi je sve ovo na pamet ovoga ljeta na Korčuli. Ljetovao sam tamo sa svojim roditeljima. Sve bi bilo ispalo lijepo i zabavno da nije bilo požara. Budući da smo ljetovali u šatoru pod maslinama, morali smo bježati. Odjedanput je suknilo sa svih strana. Činilo mi se da vatra dopire do neba. Kada smo se smjestili na sigurno, odlučili smo pomoći u gašenju. Već su na požarištu bili vatrogasci, vojska, mještani... Svatko je pomagao koliko je znao i mogao. »Eh, da je našu domovinu urediti poput Slavkova vrta«, pomislio sam u sebi. »Požar se pojavi, a ti samo narediš računalu da ga pogasi u najkraćem roku«. Znao sam da su to samo sanjarije. Prvo, to je nemoguće učiniti, a drugo, kada bi i bilo moguće, preskupo je za plaće koje imaju naši roditelji. No, mogle bi se učiniti mnoge druge stvari. Najprije ne bismo smjeli sami dovoditi okoliš u opasnost da bude zapaljen. Nakon toga trebali bismo budno paziti da netko drugi zbog svoga zla to ne učini. Ima, naime, zločestih i bolesnih ljudi koji uživaju u podmetanju požara. Baš su bez veze! Zar nije ljepše da je naš okoliš zelen, da slušamo ptice kako cvrkuću, da imamo gdje prošetati, odmoriti se u hladovini? Kako

je tužno gledati one zapaljene šume na našoj obali! Uvijek sam to govorio roditeljima kada bismo se vozili takvim krajevima. Znam da je i njima bilo tužno. Dali bi sve da u njoj bude mir i blagostanje. Nekada to nisam dobro razumio, ali sada razumijem. Domovina je najljepša škola, najljepše igralište, najljepša,... Tko je nema, siromašan je čovjek pa makar imao ne znam kako veliko bogatstvo.

GROM

U posljednje vrijeme nekako me prate prirodne nepogode. Ovaj put bio je to grom. Ne, nije mene osobno pogodio. Da jest, ne bih vam vjerojatno ovo sada pisao. Pogodio je moje računalo. Dok se sve to događalo, nisam bio nazočan u sobi. Bio sam kod susjeda, slušao padanje kiše i grmljavinu, ali me to nije previše zanimalo. Vjerovao sam da je moje računalo zaštićeno. Zaštitiću sam ga na dva uobičajena načina posebnim uređajima za to, da vam sada o tome previše ne pričam. No, nije pomoglo. Kasnije su mi rekli da se to pražnjenje u atmosferi ili grom do moga računala prišunjalo vjerojatno preko telefonskog voda. Budući da se od vremena do vremena prikvačim na Internet, imao sam ga, naime, priključenog na svoje računalo. Tako mi je na kraju balade ostalo samo prebrojiti štetu. Što sam drugo mogao učiniti?

Roditelji se nisu baš previše ljutili na mene. Samo sam ja sam sebi ipak prigovarao zašto računalo nisam iskopčao s električnog i telefonskog voda kada sam to mogao. Grmjelo je čitav dan, ali meni se nije dalo to učiniti. Na kraju svega otišao sam kod susjeda. Tijekom najveće grmljavine mogao sam se lako vratiti i napraviti propušteno, no, nisam to učinio. Priznat ću, bio sam malo lijen. Srećom, spržen je samo onaj dio koji se zove matična ploča. Na taj način ostali su svi podatci koje imam u računalu. Baš bi mi bilo žao da se nije tako dogodilo! Dugo sam vremena proveo crtajući pčelicu malom Hrvoslavu iz susjedstva. Nisam neki naročit crtač, ali mi je unatoč tome uspjelo prilično dobro zamisao dovesti do kraja. Htio sam mu je darovati za rođendan. Opazio sam da se on pčelicama neizmijerno raduje. Čak se nije pre-

strašio kada smo mu objasnili da one znaju itekako bolno ubosti. I sve je to mogao pokvariti običan grom. E, grome, grome! Ma što pričam? Zar i ja nisam kumovao onome što se dogodilo? Kumovao sam! Drugi ću put biti razboritiji. Zaista moram!

ISPRIKA

Volim dobre pjesme. Ne baš toliko da ih stalno moram slušati, nego samo kao sredstvo za opuštanje nakon umora. Možda upravo zbog toga ne volim one pjesme koje u sebi imaju nešto napadačkoga, a što se obično danas sluša. Nisam puno o tome razmišljao, slijedio sam samo svoje srce. Svejedno mi je, naime, što se trenutno sluša ili ne. Meni je samo važno koliko mi se to sviđa.

Potrudio sam se i skupio oveću zbirku pjesama po svome ukusu i slušam ih na računalu. Ne bi bilo tako loše imati nešto bolje za njihovo slušanje, ali roditelji sada nemaju dovoljno novca da mi to i kupe. Ne bunim se, snaći ću se i s računalom. Kako se ja to s njim snalazim, vidio je nedavno i Vidan. Iznenadilo ga bogatstvo zvuka koje sam uspio postići. Bilo mi je drago i rekao sam mu da mi je jedan prijatelj kojega on ne poznaje objasnio kako umrežiti više zvučnika i postići takav ugođaj da imaš osjećaj da se nalaziš usred skupine koja svira. Na kraju me zamolio da mu posudim nekoliko nosača zvuka koje posjedujem. Rado sam to učinio. Zašto ne? Neka i drugi u njima uživaju!

Moram priznati nije ih dugo zadržao kod sebe. Vraćajući ih, zahvalio mi je na njima. Htio sam mu još nešto pokazati, ali se žurio. Rekao je »drugi put« i otišao. Malo me to iznenadilo, ali nisam svemu davao previše pozornosti. Uskoro sam saznao razlog: neki od nosača zvuka bili su oštećeni. Naljutio sam se. Mogao mi je barem nešto reći, ne bih mu ništa, svakome se to može dogoditi. Razmišljao sam što učiniti? Na kraju sam zaključio: ništa. Čekat ću da on nešto učini.

Sljedećih dana susretao sam se često s Vidanom. Ni on ni ja ništa nismo govorili o dogođenom. Odjedanput on više nije mogao izdržati. Priznao mi je da je njegov mlađi brat izlio šalicu čaja na posuđene nosače zvuka. Istukao ga je zbog toga, ali mu je poslije bilo žao. Meni ništa nije rekao jer se bojavao kako ću se ponijeti. A htio je i dalje biti prijatelj sa mnom. Odgovorio sam mu da je sada sve u redu. Primam njegovu ispriku. Bit ćemo prijatelji i dalje.

DAR

Moji prijatelji u školi već pričaju koje će darove dobiti za ovaj Božić. Nabrajaju mnogo toga. Kada mene upitaju što ću ja dobiti, obično im nešto smrsim. Znam da će me roditelji i ovaj put nečim obradovati, međutim ne poklanjam tomu veliku pozornost. Ja sam svoj dar već dobio. Prije pola godine mama je rodila bracu. Nisam o tome puno govorio jer me to tada nije previše zanimalo, čak me pomalo i ljutilo. No, sada mi je braco već nekako zanimljiv i smiješan. Istina, mali je i ne možemo razgovarati, ali to će se već promijeniti. Uostalom, razgovaramo smiješkom i pokretima. Ako nije neraspoložen zbog gladi, žeđi ili bolesti, uvijek mi svojim pokretima dā do znanja da me prepoznao.

Odlučio sam da ću za ovaj Božić učiniti nešto posebno. Otići ću u posjet prijatelju Nikoli i darovati mu onu svoju računalnu igru sa zrakoplovima. Vidio ju je jedanput kod mene i silno joj se obradovao. Draga je i meni, ali ću je ipak njemu darovati. Tata mu je poginuo u ratu, a majka mu je umrla prije nekoliko mjeseci. Tako će on ovaj Božić po prvi put provesti bez svojih roditelja. Znam da mu je teško, ali se ne tuži na sve to. Stric se sada brine o njemu i njegovoj braći i sestrama, tako da može rasti kao i druga djeca. Jedanput mi je rekao da puno voli toga svog strica. Kazao mi je i da mu je on puno pričao o tati kojega nije baš najbolje upamtio. Sjeća se samo nekoga čovjeka kao kroz maglu i osjećaja da mu je on tata. Bio je zrakoplovac u Hrvatskoj vojsci. Ne zna zašto, ali i Nikola voli letjeti. Nekada mu se čini da bi to volio raditi u vojsci, nekada da bi volio letjeti na civilnim zrakoplovima i tako putovati u mnoge svjetske krajeve. Voli on svoju domovinu i nikada je ne bi napustio, samo,

voli zaviriti i što ima iza njezinih granica. Jednostavno voli sve dobre ljude. Nije važno imaju li ovakvu ili onakvu boju kože, važno je njihovo ponašanje. Već se radujem njegovu veselju kada dobije igru. Kada postane zrakoplovac, valjda će me jedanput provozati plavim nebeskim svodom. Ma, znam ja da bi on to učinio i bez mog ovogodišnjeg božićnog dara!

RIJEČ

Malo sam se bio naljutio ovih dana. A sve je počelo lijepo. S prijateljima sam se bio dogovorio da ćemo otići zajedno na klizanje. Znaite, snijeg je, školski su blagdani pa zašto to ne bismo učinili? Objeručke su na to pristali. Ta proveli su već dosta vremena u kući učeći školsko gradivo, pišući zadaću. Došlo je vrijeme i odmora. Na žalost, kada je trebalo krenuti, Hrvoja nigdje nije bilo. Nismo znali što učiniti. Čekati ga ili poći bez njega. Odlučili smo ga, ipak, čekati. Vrijeme je prolazilo. Kasnio je već pola sata. I vrijeme se počelo pogoršavati. Zamolio sam druge da pođemo. Smjesta su pristali. Kada smo ugledali klizalište, našemu veselju nije bilo kraja. Bog je to zaista mudro zamislio. Klizali smo se i zafrkavali sve dok nije počela padati noć. Onda smo se polako vratili na vrući čaj kod moje mame. Sutradan je Hrvoje hodao okolo »obješena nosa«. Rekli su mu da sam ja naredio pokret. Prigovorio mi je da smo ga trebali još čekati. On je imao nekih važnih stvari za dovršiti, ali je svakako mislio doći. Nisam ga mogao shvatiti. Nije se javio da će kasniti, ne želi reći koje su to važne stvari koje je morao dovršiti. Uz to, uopće se nije pojavljivao, a kaže da je mislio doći. Ne shvaćam to. No, on je ustrajao u tome da ima pravo. Ma, neka mu bude! Što bih se ja ljutio! Sljedeći put ako se netko ne javi da kasni, idemo odmah. Nema nikakvo pravo po svome htijenju zadržavati sve nas ostale.

Pade mi na um usporedba s računalom. Što bi bilo kada bi se ono tako ponašalo? Mi mu, recimo, damo jednu naredbu, a ono onda postupa kako mu se prohtije. Kako bi to bilo veselo! Vjerujem da bi se ljudi brzo okanili njegove daljnje uporabe. Što će im nešto što ne drži zadanu riječ?

Računalo, naime, bez obzira što je stroj, drži do zadane riječi. Ako pritisnemo tu i tu tipku ili damo tu i tu naredbu, ono će postupiti tako i tako. Izvrđavanja jednostavno nema. Na žalost s ljudima nije tako. Nisu strojevi i ponekada im se prohtije postupiti drukčije nego što bi smjeli. Ipak, sve se u životu može popraviti, samo ako to želimo.

PRIJATELJI

Moju školu ne pohađaju samo Hrvati, nego i drugi. Mene to nikada nije smetalo. Važno mi je samo bilo da s njima nemam poteškoća, kao ni s onima iz moga naroda. Ja se njima nisam rugao zbog onoga što oni jesu, a nisu se ni oni meni. Vidio sam da kod nekih to nije slučaj. Bilo mi je tada krivo. Mene su roditelji uvijek učili da držim svoje, a poštujem tuđe. Uvidio sam da je to ispravno pa sam tako i činio. Zbog toga razumijem ponekada tatu kada govori o politici. Ne razumijem ga, naime, uvijek. Politika mi je još preteška. On kaže da bi svaki narod u ovoj državi trebao imati pravo na svoju slobodu, svoj jezik, svoje novine, svoj radio i televiziju, svoje... I meni se isto tako čini. Još uz to kaže da bi se to najlakše ostvarilo u županijama, slično uređenju u Švicarskoj. Tamo nikada nisam bio i ne znam kako je, ali znam da je lijepo imati svoju županiju. Znaš da je to tvoje i da to možeš uređivati po svome nahođenju. Naravno, i drugi imaju pristup jer je ovo i njihova država.

Ipak, ne ću puno o politici. Neka se sada tata njome bavi. Kada odrastem, ne ću imati ništa protiv. Htio bih vam ispričati kako sam stekao nove prijatelje. Neki dan čitao sam u jednim novinama za računala da ih je moguće tako prepraviti da se hlade vodom. Malo mi je to bilo čudno: računala i voda!? Ne će li nastati kratki spoj i sve izgorjeti? Učili smo već nešto o tome u školi. Pričao sam to sutra u razredu. Nebojša reče da njegov brat već ima nešto takvo. Ako želim, mogu doći i pogledati. Kako sam već radoznao po prirodi, dogovorili smo se da to učinimo nakon nastave. S nama je odlučio poći i Mustafa, Nebojšin prijatelj. Zaista je sve bilo onako kako je Nebojša rekao. Njegov brat stavio je nešto

prozirno namjesto poklopca pa se lijepo mogla vidjeti unutrašnjost računala s cijevima kroz koje je tekla voda. Svašta! Njihova majka nas je lijepo primila i počastila. Na kraju sam okasnio s povratkom kući. Ispričao sam roditeljima o čemu se radilo. Rekli su mi da ih drugi put obavijestim na vrijeme. Obećao sam i odlučio još se više družiti s novim prijateljima.

UPORNOST

Nije da ne volim šport, ali ne držim da je to najvažnija stvar u životu. Naravno da je dobro poigrati se, zabaviti, no isto je tako dobro učiniti i nešto korisno: pomoći roditeljima, spremiti se za školu, nešto dobro pročitati. Nisam oduvijek ovako mislio. Prije nekoliko mjeseci pročitao sam zanimljivu knjigu koja govori o čovjekovu duhovnom životu. Tamo je lijepo objašnjeno kako bismo se trebali ponašati na ovoj zemlji. Neke stvari nisam do kraja razumio, ali ono što sam razumio nastojim primijeniti u životu.

Budući da ne visim neprestano pred Tv uređajem, bilo mi je promaklo da se igra Svjetsko prvenstvo u rukometu. A i da nije, ne bih to baš suviše gledao jer volim košarku. Često igram i za školsku košarkašku momčad. Ipak, neizmjerljivo me obradovalo kada sam saznao da će se naši rukometaši najvjerojatnije boriti za neko od odličja. U tim trenucima, da sam ikako mogao, sam bih im pomogao osvojiti ono najprivlačnije, zlatno. Hvala Bogu napravili su to oni i bez mene. Kako smo se samo radovali! Hrvatska je na pobjedničkom postolju! Radovali su se i igrači. Učinilo mi se da su međusobno veliki prijatelji. Da nisu, ne bi oni tako znali zajednički pobjeđivati i radovati se. Pročitao sam da su im se mnogi smijali kada su pošli na natjecanje. Govorili su da će ih tamo pobjeđivati svatko kome to padne na pamet. No, oni su bili uporni i nisu se dali, čak ni onda kada je bilo očito da suci u nekim utakmicama kad god mogu sude protiv njih. To je zaista nešto veliko!

Odlučio sam i ja ovih dana biti poput naših rukometaša. Ne, ne ću nastojati biti bolji u rukometu, nastojat ću biti bolji u košarci. Nedavno smo imali natjecanje u školi, ali me

naš školski košarkaški izbornik nije htio staviti u momčad. Rekao mi je da još nisam zreo za to. Kako nisam kada mnogi kažu da igram dobro. Uostalom, do sada sam više-manje redovno igrao za našu momčad i nisam bio lošiji od drugih. Pomoći nije bilo. Odlučio sam se ne predati. Vježbat ću još marljivije, biti još bolji pa će i on morati promijeniti mišljenje. U košarci ću nastojati biti pravi hrvatski zlatni rukometaš.

BITI DOBAR

Kao i svake godine, i ove sam se odlučio nečega odreći za vrijeme korizme. Nije to samo zato što mnogo toga imam. Meni se čini da se baš takvi najmanje odriču. Ovaj sam se put odrekao igara na računalo. Naravno da mi je se i dalje drago poigrati i odmoriti. Sada ću samo to češće činiti u prirodi i ništa više. Ma, dobro je tako postupati. Imas društvo, nisi više sam i ne buljiš po čitav dan u zaslon računala. Ako ništa drugo, ne će me oči boljeti kao prije. Znalo mi se to događati u posljednje vrijeme. Prijatelj Darko mi je posudio neke nove igre za računalo, tako da sam mnogo vremena proveo nadmudrujući se s njihovim likovima. Na kraju uvidiš da si neke mogao i izostaviti.

Na vjeronauku smo učili da se za Uskrs dobro pripravljeti ne samo odricanjem, već i dobrim djelima. Što su to samo dobra djela? Rekli su nam da ih ima bezbroj. Željko se iznenadio kada mu je vjeroučiteljica Suzana rekla da bi za njega dobro djelo najprije moglo biti da počne redovno pisati domaću zadaću. Nije da je on loš učenik, ali mu se kod kuće ne da ispisivati sve te zadatke, rečenice,... Radije švrlja nekamo okolo ili nešto čita. Rekao je da će pokušati. Razmišljao sam o tome i zaključio da nije dobro nešto činiti samo u korizmeno i uskrsno vrijeme. Zašto to ne nastaviti i poslije? Vjerujem da bi se i vjeroučiteljica složila s ovom mojom misli, ali je nisam ništa pitao o tome. Možda poslije, kada porazgovorim malo i s drugima. Uglavnom, odlučujem se za dobro djelo. Samo, koje? Pa, recimo, pomoći ću susjedu Zdeslavu u kupovanju jutarnjih novina. Već je ostario, živi sam, a svako jutro ide po novine do trgovine udaljene oko 200 metara. Za njega je to, ipak, puno, za mene nije. Zaista

mnogo čita. Kažu da je nekada i sam bio novinar. Morat ću ga jedanput o svemu tome pitati. I što bih još mogao učiniti? Ne bi bilo loše da odvojim koju kunu za siromahe. Nemam ih puno, nešto sam uštedio pa zašto ne bih dio dao i onima koji nemaju. I što još? Ma, jednostavno nastojat ću biti dobar. Zar to nije najbolje dobro djelo?

PUTEVIMA TEKSTA

Neki dan upita me poznanik kako nastaju ovi moji tekstovi u Cvitku? Nisam mu znao dobro odgovoriti jer, zapravo, to ni sam ne znam. Uzmem olovku i papir, usredotočim se na ono što bih trebao uraditi i... to je to. Moram uz to priznati da ima trenutaka kada mi pisanje ne ide najbolje. Nedostaje mi ona misao vodilja u tekstu. To mi se događa kada nisam prije dovoljno razmišljao o onome što ću pisati ili, jednostavnije rečeno, kada se nisam spremao. Eto, valjda sam sada i vama i onom mom poznaniku nešto odgovorio na postavljeni upit.

Nakon što dovršim tekst, šaljem ga glavnom uredniku da vidi slaže li se s onim što sam napisao. Nije, naime, Cvitak moj list da u njemu mogu raditi što mi se prohtije. U stvari, i da jest ne bih to radio. Odgovarao bih tada izravno čitateljima. Tako je to u životu. Uvijek netko procjenjuje naš rad. Ne ljutim se zbog toga. Glavni urednik je do sada bio dobar pa je uvijek ostavljao moje tekstove bez prekriženih riječi. Vjerujem da je to najviše zato što nisam čekao da on nešto prekriži. Ja bih najprije pročitao svoj tekst ako treba i pet puta, sve ispravio i onda glavnom uredniku poslao gotov rad. Prošli je tjedan, ipak, došlo do nesporazuma. Bio sam u Zagrebu kod tetke. Naravno, najprije sam ispisao sve domaće zadaće, a onda i tekst za Cvitak. U jednom trenutku zazvoni telefon. Glavni urednik mi priopćava da je Cvitak pred izlaskom, a moga teksta nema. Ništa mi nije bilo jasno. Sjećam se da sam sve na vrijeme napravio i poslao. No, možda sam samo mislio poslati? Ne znam! Morao sam zbog toga kući dan ranije. Cvitak nije smio kasniti. Na računalu sam vidio da je Internetom sve uredno otišlo kamo

je trebalo. Da, zaboravio sam vam reći, e-pošta mi uvelike pomaže u mome radu za Cvitak. Tko može odgonetnuti što je bilo? Nije tehnika bezgrješna! Sva ta računala, uređaji,... samo su nešto što je stvorio ljudski um i ništa više. Kada pogriješe, mi ljudi to trebamo ispravljati, a kada mi pogriješimo, onda se možemo sami ispraviti, podrazumijeva se samo ako to hoćemo.

SUNCE, SUNCE

Tko se to od nas ne veseli ljetnom odmoru?! Školske brige su iza nas, možemo se opustiti i ne misliti na zadatke koje trebamo napraviti. Naravno, ne mislim baš doslovno tako. Uvijek ima zadataka koje trebamo napraviti, ali oni školski su, ipak, nešto posebno. Stalno si u pokretu, opuštanja nema. To je kao u športu. Ako nisi tjelesno spreman, polako silaziš s pozornice. Kasno je tada lupati se u glavu i govoriti: »Da sam znao!«

Kažem da se treba odmoriti, a opet sam počeo o školi. Dobro, ne ću više. No, hoću nekoliko riječi o jednome CD-u koji mi je dopao do ruku ovih dana. Na njemu su četiri priče iz zbirke Priče iz davnine Ivane Brlić-Mažuranić. Nisam ih još sve pročitao, samo jednu, ostale sam ostavio za ljetni odmor. Zašto bih se po čitav dan neprestano pržio na suncu i kupao u moru?! Roditelji su mi, naime, obećali da ćemo i ove godine ići na more. Nisam ih još pitao hoćemo li ponijeti naše računalo, ali ako ga i ne ponesemo, već će ga netko imati. Tako ću se moći družiti s čudesnim Ivaninim pričama. Naklada Bulaja (www.bulaja.hr), koja ih je izdala, napravila je zaista odličan posao. Ma ne, nisu ih samo prenijeli u digitalni oblik, nego su i mnogo toga rekli o samoj spisateljici i slavenskoj mitologiji. A najljepše od svega što su učinili jest da su na njihovom predlošku napravili crtiće. Čak ima i igara. Tako možeš čitati, gledati, igrati se,... Samo biraj. Nije mi zaista žao što sam kupio ovaj CD, kao što mi je žao da sam kupio neke druge. Zaista uvijek pogriješim kada se već unaprijed ne raspitam dovoljno dobro o svemu. Na grješka se uči, zar ne?

Što ću još raditi osim uživanja u svijetu Ivaninih bajki? Gradivo ne trebam učiti jer sam ga dobro svladao tijekom školske godine. Pomagat ću roditeljima, to se podrazumijeva. Ne traže previše od mene, ali ću doprinijeti onoliko koliko mogu. Zašto bi se samo oni brinuli o meni, brinut ću se i ja malo o njima! A nakon svega uživat ćemo zajednički u suncu i moru. Ja ću, kao i obično, biti zadužen za sladoled. Tata je vidio da mi je drag pa me redovito šalje po njega. Ne bi mi bilo mrsko da je i češće, no razumijem da se ne može živjeti samo od sladoleda. Najbolje je uzeti od svega pomalo. Tada se osjećamo odmoreni i puni životnog veselja. Nadam se da ću si stvoriti takav ugođaj. Barem ću pokušati.

IV.

BAKTERIJA

Ljeto je prava prilika za odmor. Nema nastave, toplo je, Lmožeš ići na kupanje. Što ćeš ljepše? Uživaš život punim plućima. Čini ti se kao da zdravlje teče u te. U školi su nas učili oprezu, da se trebamo čuvati raznoraznih oboljenja. Ali, tko će u takvim trenucima misliti na to?! Dogodi se upravo ono što nismo očekivali.

Hvala Bogu, meni se ništa nije dogodilo. Volio bih da je tako bilo i s mojim prijateljem Tvrtkom. On jednostavno nije imao sreće. Radovao se i igrao poput svih drugih, a onda je jednoga dana iznenada dobio visoku temperaturu. I on i drugi su mislili da je to nahlada iako se nikako nije mogao sjetiti kada se to moglo dogoditi. Dani su prolazili, stanje je bivalo sve gore. Odveli su ga u bolnicu u Mostar. Liječnici su ustanovili da se radi o nekoj bakteriji. Kakvoj i kako je istjerati iz tijela? Puno su toga pokušavali. Nije išlo. Tvrtko je postao slab, teškom se mukom ustajao s kreveta. Kada su liječnici vidjeli da se stanje ne popravlja, odlučili su ga uputiti u bolnicu u Zagreb. Tamo imaju bolju opremu, više stručnih ljudi pa će zacijelo nešto učiniti. Ne znam je li se Tvrtko sjećao puta kojim je išao, ali znam da se borio za zdravlje. Kada ozdravi, imat će vremena ići okolo u razgledavanje. Liječnici su savjesno prišli svome poslu. Slijedio je jedan liječnički zahvat pa drugi. Bakterija je uništavala tijelo i bježala ispred lijekova. Tvrtko je još u bolnici i ne znam kada će izići.

Kako sam se ja ponašao cijelo to vrijeme? Ma, što sam mogao učiniti? Nisam liječnik pa da svoje znanje stavim na uslugu prijatelju Tvrtku. Da mu pošaljem neku igračku, knjigu ili drugo što nam je obojici drago, koja korist!? Nema

se on kada baviti time! Sjetio sam se što ću učiniti. Počet ću se moliti za njega. Zapravo, to je ono prvo što sam trebao učiniti. Tko zna, možda i ozdravi! Kako bi to bilo lijepo znati da si molitvom pomogao svome prijatelju! Ako i ne ozdravi tjelesno, vjerujem da ću barem malo pomoći da njegovo srce pred Gospodinom bude što čistije od bakterije zla. Ne ću lagati, bilo bi mi draže da ponovno dođe među nas. Znat će on, vjerujem, i sam se čuvati od loših bakterija. Do sada je bio takav. Ne vjerujem da će mi Bog zamjeriti na ovome. Htio bih samo i nadalje imati prijatelja uz sebe. Unatoč svemu ne ću se ljutiti na Boga pa ma što se dogodilo. Ne može uvijek sve ići po našem i to moramo prihvatiti. Bog će nam pomoći u tome i naučiti nas biti borcima. Nikakve nam bakterije tada ništa ne će moći.

ČUDNE STVARI

Živim u državi Bosni i Hercegovini. Tu sam se rodio, a vjerujem da ću tu i umrijeti. Zašto bih nekamo išao? Naći će se ovdje kruha i za mene. Hrvat sam i govorim hrvatskim jezikom. Još nisam počeo glasovati, ali kada bude vrijeme za to, glasovat ću samo za najbolje. Takvi bi trebali upravljati ovom zemljom. Sada to nije slučaj. Zapravo, možda bi oni bili bolji da nije onih koji su došli iz tuđine. Kad im se ne sviđa kako su domaći nešto uradili, oni to jednostavno prekriže. Svašta! Kako oni mogu znati što je bolje za nas od nekoga tko se rodio i odrastao u ovim krajevima? A, eto, znaju! Tako sada znaju u kakvu nam je školu najbolje ići. Nije da se bavim politikom, rano je to još za mene, već su me iznenadile različite promjene posljednjih dana. Namjesto da marljivo učimo u školi nakon ljetnih blagdana, ona je postala nekako čudna. I mi i đaci koji govore drugim jezikom moramo, htjeli to ili ne, zajedno pohađati nastavu. Ni moji prijatelji ni ja ne možemo shvatiti na kojem ćemo jeziku učiti. Prije nam je sve bilo jasno. Svatko je učio na svome jeziku, a međusobno smo se družili i natjecali tko će imati više uspjeha. Promijeniše i ime našoj školi. Kažu da to nikako ne smije biti ime iz povijesti, politike ili neko svećeničko lice. Ja sam predložio da to bude neko ime iz životinjskog svijeta. Zamislite samo kako bi to bilo lijepo kada bi se jedna škola zvala medvjed, druga lisica, treća divlja svinja, četvrta... Rekli su mi da se ne smijem šaliti s ozbiljnim stvarima, međutim kako drukčije mogu sve ovo otpjeti? Još se sjećam onoga brisanja pojedinog sadržaja iz naših knjiga. Ne razumijem još najbolje je li nešto trebalo obrisati, ali sam vidio da pojedine stvari nije. To su mi go-

vorili i prijatelji iz drugoga naroda. I njima je nedostajao njihov sadržaj. No, ovi koji dođoše iz tuđine rekoše da tako mora biti i točka. Baš su čudni! Kako ću biti pripadnik svojega naroda ako nemam svoj jezik, svoju povijest, svoje ime i još puno toga? Svatko pametan zna da to ne znači da drugome prijeći da ima to isto. Nije valjda da od tri naroda žele stvoriti jedan? Bilo ih je u Jugoslaviji puno više za miješanje pa ništa nije smiješano. Nemoguće je napraviti nešto takvo. Ipak, pustimo starije neka odluče što napraviti. Počeli su s prosvjedima, govorima u javnim glasilima. Baš me zanima jesu li im misli slične mojim. Meni je, ipak, prva briga učiti. Jednoga ću dana možda i ja donositi važne odluke. Ako ih i ne budem donosio, znat ću barem razlučiti jesam li sada imao pravo.

STRINA

Ne volim pisati o bolnim životnim trenutcima. Radije pišem i razgovaram o onim ljepšima. No, ponekada se ipak mora. Kako da ne progovorim o strini Ljubici koja nas je toliko voljela!? Znam da o njoj do sada nisam pisao. Ne znam zbog čega je to bilo tako. Možda zbog toga što je živjela u Njemačkoj, a mi svi ovamo. Ipak, dugo smo pamtili njezine dolaskе. Uvijek nas je nečim razveseljavala. Meni je još u sjećanju CD na kojemu je bio snimljen tečaj njemačkog jezika. Tako mi ga je približio, da sam se potrudio bolje ga naučiti i sada mogu razgovarati s Nijemcima. Nije to savršen razgovor, ali se dobro razumijemo.

Strina nas je iznenada napustila. Kažu da joj je pukla aorta i da joj nije bilo spasa. U knjizi iz prirodoslovlja saznao sam da je to glavna žila koja vodi krv prema srcu i mozgu. Meni, kao ni drugima, nije jasno kako se to moglo dogoditi. Upravo sam se tada radovao njezinom najavljenom dolasku. Bili smo se dogovorili da ćemo otići zajedno na jedan otok. Zaista volim otoke! Nekako su mi dragi onako osamljeni u moru. Ono ih tuče, a oni se ne daju. Strinina smrt sve je pokvarila. Možda tamo odem sa strikom kada malo preboli strininu smrt. Vidio sam da mu je teško. Nastojat ću mu ovih dana nečim pomoći. Još ne znam kako, smislit ću nešto.

Na sprovodu je bilo puno svijeta. Došlo je i dosta svećenika i časnih sestara. Strina je puno pomagala hrvatskim misionarima u Njemačkoj. Dostojno su joj se odužili. Vjerujem da joj je se i Bog odužio. Malo prije smrti izmolila je kronicu. Uvijek je takva bila. Kada bi dolazila kod nas,

ponekada je i mene učila molitvi. Sada mi je žao da nisam bio bolji učenik.

Strina se nije rodila u našem kraju. Ona potječe iz Sri-jema. Kao mlada otišla je raditi u Njemačku, a u ratnom metežu svi njezini iz obitelji morali su napustiti rodno selo. Danas tamo nema nikoga. Žao mi je da se tako dogodilo. Moram sutra odnijeti cvijeće na njezin grob. Znam da joj ono ne treba, međutim to je znak moga sjećanja na nju. Na drugoga se ne misli samo kada nam treba, nego i kada ga nema među nama.

JA SAM NAJBOLJI, BIRAJTE MENE

Još sam premlad da bih glasovao, ali su mi izbori u nečemu zanimljivi. Svaki od onih koji se natječu više da je baš on najbolji i da se njega bira. Baš su smiješni! Meni je najbolji susjed Marijan. Nije on političar, no to ga ne priječi da bolje od njih razumije što bi trebalo uraditi. Naročito kad malo popije. Što je tada veselo! Viče i rješava sve poteškoće u državi.

Naravno, i moj tata glasuje. Kada je vidio da sam napisao za koju stranku, rekao mi je da to prebrišem. Što ću, poslušao sam ga. Objasnio mi je da nije važno ime stranke, već da je važno što ona govori da će činiti i je li se do sada pokazalo da drži svoja obećanja. Dobro, slažem se s njim, međutim pitam se što će biti ako nas ta stranka ipak prevari? Ne znam, valjda je to kao u životu – gledaš da te ne prevari drugi put. Na CD-u koji mi je tata dao nalazi se pjesma njegove stranke. Bolje rečeno, oni je šire jer govori općenito o hrvatskom narodu i o njegovoj sudbini, a ne o samoj stranci. Nisam tati rekao, ali mi je drago da tako postupaju. Najvažnije je imati zajednički stav koji se poslije može pretočiti u život onako kako to svaki od nas najbolje zna. Na taj način stranke ne će biti neprijateljske jedne prema drugoj, već će surađivati na zajedničkom dobru. Jesam pametan, ha!? Dobro, priznajem, prepisao sam ovo iz jednih novina koje sam vidio kod tate. Slični mi to na našu nogometnu momčad. Kada u njoj netko igra samo za sebe, čitava momčad ne igra dobro. Međutim, ako svi igramo zajednički, jedan za drugoga, tada možemo pobijediti i jačega. Neki dan smo tako pobijedili one koji su se šepirili da su baš oni najbolji u školi. Nije da su loši, ali smo im dokazali da ih se ne bojimo.

Zaboravio sam reći da sam onu pjesmu stavio na radnu površinu računala. Slušam je kad mi nešto dođe, a najčešće kada drugi lupaju po mome narodu. Nemaju na to pravo! Moj narod svakako ima svojih pogrješaka, ali ipak to nije razlog da mu se mora uništavati budućnost. Naravno, ne smije se također nešto takvo činiti nijednom drugom narodu. Kada budem glasovao, nadam se da ću znati što radim.

ČVRKNUTI ZEC

Tako, dogodilo se i to. Neki mi je tip na ulici nudio drogu. Tata mi je govorio da se toga pripazim, ali ja sam uvijek mislio da meni nitko nikada ne će nuditi nešto takvo. Glupo mi je uzimati te stvari i gotovo. No, ne misle svi kao ja. Naravno da tipa nisam tresnuo po glavi. Ako ni zbog čega drugoga onda zbog toga što je bio puno jači od mene. »Nikada!« samo sam mu oštro rekao i produžio dalje. On se smijao za mnom. Baš me briga, neka se smije. Slični mi na pravog čvrknutog zeca, a ne na onoga našega. Ispričat ću vam kratko o njemu.

Stric nam je za Božić donio prekrasnu igračku u obliku zeca. Svi smo mu se divili. Izgledao je kao pravi zec. Posebno je bilo zanimljivo kada smo ga puštali po kući. Imao je, naime, u sebi baterije i mogao je oponašati zečje kretnje. I susjedov pas Šarko uvijek je čudno mjerio neobičnog stvora ne znajući kako se ponašati. Zaista smo uživali. Trajalo je to sve do onoga trenutka dok moj najmlađi brat Kazimir nije odlučio istražiti što se to nalazi u tijelu umjetnog stvora. Bili smo se zabavili nekim drugim stvarima i on je na miru obavljao svoj istraživački posao. Kada je dovršio, zec je klempavih ušiju ležao na podu. Pokušali smo mu pomoći, ali nije išlo. Neke žice i kotačići očito više nisu bili na svome mjestu. Žalili smo za zecom pa smo uspjeli nagovoriti tatu da se prihvati posla. Dva je dana nešto sastavljao, mijenjao, krpio. Konačno zec više nije imao klempave uši. Tata je pokrenuo mehanizam, no nije to više bio onaj naš prijašnji zeko. Pomalo se čudno kretao, zastajkivao. »Ponaša se kao čvrknuti zec«, reče mala Marija. Ne znam odakle joj ta riječ. Vjerojatno ju je pokupila iz nekog crtića. Ubrzo

smo i mi počeli tako zvati nekada omiljenog zeca. Dobro mu je pristajao taj naziv.

Otkada se dogodilo ovo sa zecom, sve one koji se drogiraju nazivam »čvrknuti zec«. Meni upravo tako izgledaju. Ne ponašaju se poput nas ostalih, samo zuje okolo. Čitao sam negdje u novinama da droga djeluje na mozak. Možda su zbog toga takvi. Tamo piše da ima droga koje jednostavno prže ćelije u mozgu. Kako da onda oni koji ih uzimaju ne sliče na našega ili pravog čvrknutog zeca?! A meni se to ne da biti. Neka bude onaj tko je lud, ja nisam.

NOVI »PROZORI«

Ma kakvi, ne bojim se ja računala i jezika koji se tamo pojavljuju. Družimo se već toliko da mogu shvatiti što traži od mene, bez obzira na kojem jeziku bilo napisano. Naravno, ne ću pretjerivati i reći da bih razumio i kineski, korejski, arapski... Važno mi je da je napisano na latinici, a poslije ću se već nekako snaći.

Kada sam se tek počeo baviti računalima, poglavito sam se susretao s engleskim. Hrvatskoga nigdje ni za lijeka. Zbog toga, a i zbog još nekih stvari, prilično sam naučio taj jezik. Kasnije su mi neki programi dolazili i na drugim jezicima pa sam i od njih naučio poneku riječ. Gledajući crtiće na satelitskoj televiziji još sam više utvrdio svoje znanje. Nisam to činio potpuno svjesno, upijao sam prikazane događaje, ali s njima i riječi koje su izgovarali crtani likovi. Ipak, sve me ovo nije spasilo da jedanput ne dobijem jedinicu iz engleskog jezika. Dogodilo mi se da sam zaboravio napisati domaću zadaću. Prethodnog dana bio sam se zanio u neki sadržaj na televiziji, vrijeme je protjecalo, a ja zaboravljao što mi je dužnost učiniti. I jedinica je došla. Morao sam se potruditi ispraviti je. Zbog čega da mi kvari dobar prosjek ocjena?!

Sad vi mislite da ja ne mogu bez engleskoga i sličnih jezika? Mogu! Dapače, hoću! Upravo sam neki dan tvrtki koju drže prijatelji mojih roditelja dao da mi postave nove »prozore«. Znaite na kojem jeziku? Naravno, na hrvatskom! Odlično su to uradili, ja se sam još ne usudim poći u tu pustolovinu. Kada sam ovo ispričao prijateljima, zafrkavali su me da od sada moram neprestano govoriti da sam postavio nove prozore. Uz to moram dodati da to nisu prozori za

kuću, nego oni za računalo. Neka se oni samo zafrkavaju. Kao da i na engleskom »windows« ne označava isto ono što kod nas označava riječ »prozori«. Podrazumijeva se da ću i dalje učiti engleski i druge jezike. No, zbog čega bih im davao prednost pred hrvatskim? Meni je izuzetno lijepo kada računalo progovori jezikom kojim govori moj narod.

ODRICANJE

Moj je tata dosadan. Barem tako kaže mama. Svake korizme obeća da tijekom nje ne će pušiti. I izdrži. Međutim, puši prije i poslije nje pa ga mama zafrkava da bi bilo bolje da puši za vrijeme korizme, a da ne puši u drugo vrijeme. Svima, osim njemu, smrdi dim cigarete u stanu. Nije da ga branim, ali kada puši iziđe vani, osim kada se nekada zaboravi. Prije to nije činio, kaže mama, međutim naučio je tijekom vremena. Pušenje je štetno za zdravlje, piše to i na cigaretama, a i skupo je. Nadam se da će tata jednom prestati i da mu mama ne će zbog toga više govoriti da je dosadan.

Kada mama dojadi tati govorom o pušenju, onda on njoj kaže da je ona dosadna zbog politike. Čita novine, sluša i gleda vijesti, a i ja i tata više bismo voljeli zajednički se igrati. Nije da ona to ne radi s nama, ipak bez politike bi imala više vremena. Neki dan je rekla da će nas poslušati. Upisala se, kaže, u Hrvatski intelektualni krug '04 (www.hik04.info). Tata se nasmijao. Njemu se čini da je to još više bavljenje politikom nego prije. Ona mu je objasnila da njoj nikada nije bilo do bavljenja politikom, samo želi da nam je svima dobro. A o tome se radi u ovoj novoj udruzi. Ostalo nisam čuo. Nije me zanimalo. To je za starije. Pitao sam samo kasnije tatu što to znači riječ intelektualac. On mi je protumačio da ona označava onoga tko je savjesno učio u životu i tko zbog toga puno zna. E, s tim bih se mogao složiti. Ima smisla koristiti svoje vrijeme.

Razmišljao sam da nije dobro da se samo tata i mama nečega odriču. Mogao bih i ja to učiniti. Čega bih se, dakle, mogao odreći ove godine? Učenja svakako ne ću, ta dobit

ću jedinice i ne ću uspješno završiti razred. Možda da se odrečem slatkiša, kao i prijašnjih godina? Koristit će mi i zdravlju. Neki me je dan zabolio zub. Zubar mi je rekao da moram više paziti na čistoću zubi i da moram malo manje jesti slatkiše. Druga stvar koje bih se mogao odreći, ali za trajno, jest ružan govor. Neki u našem razredu tako govore pa sam i ja naučio. Umalo da jedanput nisam izletio i pred roditeljima. A ima i još nešto treće. Potrudit ću se skupiti što više internetskih adresa ili programa za računalo koji govore o vjeri. Uskrs će mi zbog toga zacijelo biti ljepši.

MUKA

Prijatelj mi je jučer poslao e-pismo u kojemu mi kaže da mi može nabaviti, ako želim, najnoviji film o mucu Isusovoj koji je snimio Amerikanac Mel Gibson. Cijena mu ne bi bila velika, nešto kao one skupe knjige za djecu. Naravno da je za mene to puno, nemam jednostavno toliko novca, a nisam uvjeren da bi mi ga i roditelji dali. Ipak, volio bih vidjeti taj film. O njemu se dosta priča, ali nije samo to razlog. Isus je za nas umro na križu pa zašto ja ne bih pogledao barem film o tomu? Znam da ne ću uspjeti razumjeti što glumci govore. Film je, naime, na aramejskom i latinskom (sjetih se da sam nekada čuo za ove jezike), a prijevod je ispisan na engleskom. Nešto engleskoga znam, međutim to nije dovoljno. Razumjet ću gledajući radnju, odnosno slike, kao što sam to činio sa slikovnicama kada još nisam znao čitati i pisati. Bilo bi to zaista zanimljivo! Stavim film u računalo i uživam! Zahvalan sam svome kumu Slavku što mi je za rođendan darovao DVD uređaj za računalo. Ponekada i tata svrati pogledati kakav film. Tako i ja za njega nešto učinim, a ne samo on za mene.

No, muči me nešto. Kod nas se ne može kupiti izvorni DVD s filmom o kojemu sam govorio, nego samo onaj kojega je netko neovlašteno umnožio. On, znači, krade! A učili su nas da ne smijemo krasti! Što, dakle, učiniti? S druge strane, izvorni DVD s filmom stoji puno novca kao i drugi programi za računalo. Tko će to sve platiti?! Opet, ne možemo bez svega toga. Ako se ne služimo računalima, polako postajemo, na jedan način, nepismeni. Meni se čini da bi najbolje bilo da oni koji nam prodaju filmove, igre i razne programe za računalo, odrede njihovu cijenu kao za neku

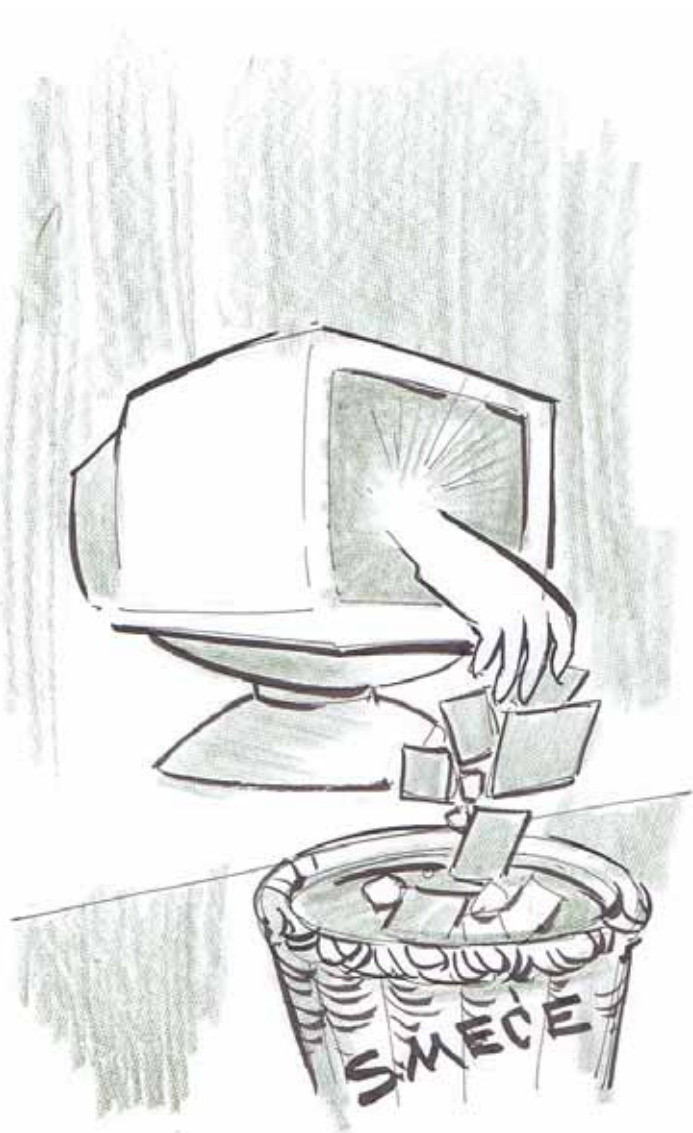
prosječnu knjigu. Tada bi manje ljudi umnožavalo te stvari, a proizvođači bi više zaradili. Govorio sam jednom o tome roditeljima. Rekli su mi da zanimljivo razmišljam. Pitat ću ih kako sada postupiti. Sam se ne mogu odlučiti.

Mislim da je uzalud gledati filmove o Isusu ako i sami nešto dobrog ne učinimo. Npr. kada nas nešto boli, ne moramo plakati i jaukati kao da je sav svijet propao i stvarati neugodnosti svojoj obitelji. Možemo biti manje zahtjevni u takvim trenucima. Isus će, vjerujem, tada biti zadovoljan i reći da patimo zajedno s njim. A s njim ima smisla biti prijatelj. Baš ću to kušati u ovogodišnje uskršno vrijeme.

SMEĆE I CVIJEĆE

Roditelji su mi prije često govorili da ne bacam oko-
lo smeće. Sada me opominju puno rjeđe jer to gotovo više
i ne činim. Ponekada mi se omakne pa onda, kada se sjetim,
odem i sve pokupim ako je ikako moguće. Zašto vam ovo
pišem? Nije samo zbog svibnja i cvijeća kojega ima na sve
strane. Došlo smeće, naime, i do moga računala. Ne, nije
mi stol na kojem držim računalo razbacan, već smeće dola-
zi izravno u njega. Šalju ga meni nepoznati ljudi. Došli su
nekako do moje e-adrese i uporno šalju kojekakve gluposti.
Tako mi prodaju raznorazne satove, govore mi da ću po-
stati veoma bogat ako uložim tek neznan iznos na račun
koji mi nude, hoće da izaberem nekakve brojeve na kojima
su ostavili nešto za mene... Tko bi sve pobrojao! U početku
sam poneke e-poruke i čitao, ali sam se ubrzo toga okanio.
Prijatelj Jakov mi je rekao da u programu za primanje e-
pošte postoji naredba koja se naziva »zaustavi pošiljatelja«.
Otada primam manje neželjene e-pošte ili e-smeća, kako ja
to, a i drugi, nazivaju. On mi je rekao da postoje i neki pro-
grami napravljeni upravo u tu svrhu. Morat ću ih potražiti.
Naučio me je i tomu da oni koji šalju e-smeće nisu neki koji
po čitav dan sjede za računalom i to čine. Ma, ne! Imaju
programe koji sami njihove poruke-smeće šalju na tisuće,
desetke tisuća e-adresa. U nekim zemljama je to zabranjeno
pa ih znaju strpati u zatvor. Neka im bude kad su takvi!

Dok sam razmišljao o ovom smeću u svome računalu,
sjetio sam se jednog pothvata pokojnog fra Slavka Barbari-
ća. On je tijekom niza godina sa svojim suradnicima provo-
dio zamisao »Više cvijeća, manje smeća«. Čak sam mu i ja
jednom pomagao. Kupili smo smeće koje su neodgovorni

pobacali po Međugorju. Kako je samo poslije bilo ljepše! Nekima se ovaj pothvat svidio, tako da su kasnije sami s njim nastavili i zasadili koji cvijet više ispred svojih kuća. Da je možda provesti neku takvu zamisao preko Interneta, za mirniji rad na računalima? Čini mi se da ne bi bilo loše. Morat ću još malo razmisliti i porazgovoriti o svemu s nekim svojim prijateljima. Bilo bi zaista zanimljivo nešto učiniti! Barem da sami ne činimo nešto takvo.

NOVI PUTEVI

Nije mi mrsko šetati poljem. Uvijek nađem na nešto zanimljivo. Ptice pjevaju, voda žubori, nebo je plavo. Naravno, to je tako u vremena koja nazivamo ljepšima. Na zemlji tada možemo vidjeti stope onih koji su tuda prošli. Kako su samo različite! Otisci mojih stopala još su mali, ali narast će. Lani su bili puno manji. Ove šetnje po svježem zraku zacijelo će mi u tomu pomoći.

Nedavno sam naučio da naše stope ostaju i na računalu. Nisam prije o tome uopće razmišljao. Ono uredno bilježi sve što činimo na njemu. Naročito uredno bilježi kada idemo na Internet. Nekada sam njime više švrljao, danas manje. Jednostavno nemam toliko vremena za gubljenje. Ako nešto trebam pronaći ili pročitati, učinim to i idem raditi nešto drugo. Zbog čega bih samo sjedio i sjedio? Ta to dovoljno činim u školi. Kretanje je puno zdravije. Podrazumijeva se da to nije ono kretanje koje naša okolina naziva »divljim«. Iza takvog kretanja ostaju loši tragovi. Trudim se da moje ponašanje bude zdravo, prihvatljivo za mene i za okolinu. Njime više sličim susjedu Martinu, za kojega svi kažu da je miran, nego susjedu Tomislavu koji se bahato i loše ponaša.

Onaj tko ostavlja dobre tragove, uspjeh će u životu. Nisam tako uvijek razmišljao. Mislio sam da je dobro samo ono što mi se sviđa. Bilo bi to lijepo i jednostavno. No, ne može se tek tako lako doći do nečega. Shvatio sam to kada mi je djed pričao što je sve doživljavao kroz život. Želim biti kao on. Borit ću se da pobijedi dobro. Nema smisla petljati i lagati. Kad-tad to iziđe na vidjelo, a onda, jao nama. Nisam kukavica i ne bojim se napora.

Morat ću zaista dobro promisliti što ću biti u životu. To će mi pomoći biti onakvim kakvim želim. Već sam o tome razmišljao, ali moram još malo. Dobro, ako vidim da sam pogriješio, krenut ću drugim putem. Samo, zbog čega griješiti i tratiti vrijeme? Najbolje je pomoliti se Bogu, duboko promisliti i uz Božju pomoć krenuti kamo si zacrtao. Bog pomaže onome tko ga traži. U najmanju bih ruku bio nezbiljan kada to ne bih činio.

ŽIVOTOPIS

Miljenko je Stojić suvremeni hrvatski književnik, novinar i teolog. Rođen 1. lipnja 1960. u Dragićini kod Međugorja. Maturirao na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Filozofiju i teologiju sluša u Zagrebu, Sarajevu i Jeruzalemu. Za svećenika zaređen 1987. u Mostaru. Magistrirao kršćansku duhovnost u Rimu.

Bio je župni vikar, odgojitelj bogoslova i sjemeništara, radio s mladima, vojni dušobrižnik u Domovinskom ratu, a trenutno je tajnik Hercegovačke franjevačke provincije. Utemeljuje ICMM, pokreće RMM, idejni je začetnik HIK-a '04 i HIZ-a BiH (www.hizbih.info).

Piše pjesme, oglede, djela za djecu, kratke priče, aforizme, književnu kritiku, stručne i novinarske članke, uređuje knjige te prevodi. Pjesmama je zastupljen u različitim antologijama, a uvršten je i u čitanke i lektiru hrvatskog naroda u BiH. Prevođen je na više jezika.

Između ostaloga, član je DHK, dopredsjednik DHK HB-a, dopredsjednik HIZ-a BiH. Surađuje u različitim javnim glasilima.

Pokreće i samostalno radi različite web stranice.

Opširnije o njegovu životu i radu može se doznati na stranicama www.miljenko.info.

Djela

PJESME *Zbirke: Unatoč svemu* (Naša ognjišta, Tomislavgrad, 1994.); *Pjesma blizini* (Ceres, Zagreb, 1995.); **Kaplja** (Ziral, Mostar-Zagreb, 1997.); **Sirovi blues** (Ziral, Mostar - Zagreb, 2001.); **Golgotе glas** (DHK HB - Matica hrvatska, Mostar - Čitluk, 2002.); **Dobro jutro, kolonijo** (DHK HB - Dan, Mostar - Zagreb, 2006.); *Izabrane: Prijatelji* (Naklada Jurčić, Zagreb, 2000.)

KRATKE PRIČE *Ne dirajte bijelog labuda* (FRAM-ZIRAL - NAKLADA K. Krešimir, Mostar - Zagreb, 2005.)

OGLEDI *Ta vremena* (K. Krešimir, Zagreb, 1995.); **Pa-ljenje svijeće** (ICMM, Međugorje, 1998.); **Raspretavanje vatre** (ICMM, Međugorje, 2001.); **Rijeka** (ICMM, Međugorje, 2002.)

SLIKOVNICE *Čudesni dani* (u Miljenko Stojić - Krešimir Šego, Anđeli moji, ICMM, Međugorje, 1999.); **Moj molitvenik** (u Miljenko Stojić - Krešimir Šego, Anđeli moji, ICMM, Međugorje, 1999.); **Priča o Suzani** (u Miljenko Stojić - Krešimir Šego, Anđeli moji, ICMM, Međugorje, 1999.); **Kraljica Mira** (u Miljenko Stojić - Krešimir Šego, Anđeli moji, ICMM, Međugorje, 1999.); **Ivan pod križem** (ICMM - Cvitak, Međugorje, 2001.)

PRIJEVODI *Sa svetom Klarom* (Vijeće franjevačkih zajednica, Zagreb, 1993.); **S onu stranu side** (Cenacolo, Saluzzo, 1999.); **Razgovori svetaca na Trgu sv. Petra** (Ziral, Mostar - Zagreb, 2001.)

MULTIMEDIJA *Svetište Kraljice Mira* (ICMM, Međugorje, 2000.)

KAZALO

I.	5
MOJE IME	7
POTEŠKOĆE	8
INTERNET	10
POSLJEDICE.....	11
ODMOR.....	13
U ŠKOLSKIM KLUPAMA.....	15
MALO ČUDO.....	17
NESPORAZUM.....	20
PRIZNANJE.....	22
NAMJERE	24
II.	27
PISMO.....	29
UGOĐAJ.....	31
ODLUKA.....	33
MIR.....	35
OPET NEVOLJE.....	38
VITAMINI.....	41
SLAVA I BIJEDA.....	43
NOVI ŽIVOT	45
ZBRKA.....	48
ISTINA.....	50

III.....	53
POŽAR	55
GROM.....	57
ISPRIKA	59
DAR	61
RIJEČ.....	63
PRIJATELJI	65
UPORNOST	67
BITI DOBAR	70
PUTEVIMA TEKSTA	72
SUNCE, SUNCE.....	75
IV.....	77
BAKTERIJA.....	79
ČUDNE STVARI	81
STRINA	83
JA SAM NAJBOLJI, BIRAJTE MENE.....	86
ČVRKNUTI ZEC.....	89
NOVI »PROZORI«.....	91
ODRICANJE.....	93
MUKA	95
SMEĆE I CVIJEĆE	97
NOVI PUTEVI.....	100
ŽIVOTOPIS	102

Nakladnici
»Dan« d.o.o.
Milana Rešetara 31
10 090 Zagreb
tel./faks: +385-1-388-28-13
e-pošta: naklada_dan@net.hr

Cvitak
p.p. 50
88 266 Međugorje
tel.: (036) 651-154
faks: (036) 650-630
e-adresa: cvitak@tel.net.ba

Matica hrvatska
K. Tomislava bb
88 260 Čitluk
tel./faks: (036) 642-547
hmatica.citluk@tel.net.ba

Za nakladnike
Ivana Bekić
Krešimir Šego
Andrija Stojić

Oblikovanje i računalni slog
FRAM-ZIRAL
Put za Aluminij bb
88 000 Mostar
tel./faks: +387-36-351-281; 351-282
grafička priprema: 351-284
e-pošta: fram@fram.ba
www.fram.ba

Tiskano u kolovozu 2006.

Tisak
FRAM-ZIRAL

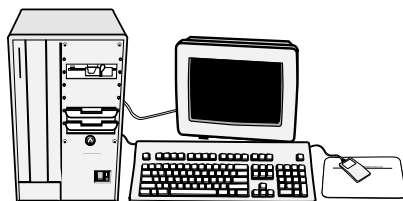
Hvala lijepa

Tekst o tvrtkama nije lektoriran.

AGENCIJA ZA KNJIGOVODSTVO I ŠPEDICIJU

**Ul. Andrije Šimića bb
88320 LJUBUŠKI**

**Tel./fax: +387(0)39 835 470
+387(0)39 833 890
+ 387(0)39832 483**

**www.ljubuski.net/tomic
e-mail: tomic@ljubuski.net**

G.P. "BUMAT"

**Ako nešto želite graditi,
samo nas nazovite**

TREBIŽAT - ČAPLJINA

GSM: +387 63 357 266

TEL/FAX: +387 36 650 767

SELAK d.j.o. ČITLUK

88260 ČITLUK, Neretvanska bb;
Tel: +398 36 642-267,
fax: 642-353

Benzinska crpka: ČITLUK, Neretvanska bb;
Tel: + 387 36 643-229

DIGITALNI FOTO VIDEO STUDIO

DANI

FUJIFILM

FUJIFILM

*Professional
Imaging*

Digital imaging

MEĐUGORJE (Pizzeria Colombo)
tel. 063 324-077, 063 324-177
ČITLUK - Robna kuća tel: 036/643-006

PROIZVODNJA

Rain

NAMJEŠTAJA

Industrijska zona bb 88260 Čitluk
mob.: ++387 63 325 282

FERIMPORT d.o.o.

88320 LJUBUŠKI, Bana Jelačića bb
Tel./Fax: 039/832-935, Tel. 039/833-989,
Mob: 063/372-310 e-mail: ferimport@tel.net.ba

***SANITARIJE**

***ELEKTRO MATERIJAL**

***KERAMIKA**

***GRIJANJE**

export-import d.o.o.

CENTRA COMMERCE

Humac bb, 88320 **LJUBUŠKI**, BiH
Centrala - Tel: +387 (0)39 832-325;
832-326

833-694,

Maloprodaja: +387 (0)39 833-217

Fax: +387(0)39 833-327

E-mail: centra-commerce@tel.net.ba

DESIDERIO

**PRODAJA,
VELEPRODAJA,
MALOPRODAJA
SAKRALNIH ARTIKALA I
SUVENIRA**

88266 Međugorje BiH, Bijakovići, Podbrdo

e-mail: desiderio@tel.net.ba www.tel.net.ba/desiderio

PERIĆ d.o.o.

PROMET NAFTOM I NAFTNIM DERIVATIMA

LJUBUŠKI

Tel: ++387 39 832-434,
832-436;

Fax.: ++387 39 832-437

Paddy Travel

TRAVEL AGENCY

Glavna ulica bb

88266 Međugorje

Tel.: ++387 (36) 650-482

Tel./Fax: ++387 (36) 651-482

e-mail: paddy@tel.net.ba

www.paddy-travel.com

Lumen

Lumen d.o.o.
za proizvodnju i trgovinu
Drinovci - Grude

tel. 039/67 27 70

67 27 71

fax. 67 27 72

e-mail: lumen.drinovci@tel.net.ba

Roman za djecu *Računalko* hrvatskoga književnika Miljenka Stojića na jednostavan i dojmljiv način prikazuje kroz 40 zgoda informacijski život Kristijana, maloga građanina Interneta. Svaka je zgodica zapravo priča za sebe, ali se nije mogla dogoditi bez pret hodne. Tako Kristijanov kibernetički život započinje s darom, jer život je dar, koji će mu postupno otkrivati svo dobro i zlo nove informacijske zajednice. Ipak, *Računalko*, odrastajući usporedno u dvije sredine, ne bježi od ovoga svijeta. Katkad ga na to primoravaju raznorazne računalne nezgodice, a katkad njegova društvena okolina. Na kraju dolazi do spoznaje da Internet nije sav život, nego samo dio ljudske zbilje - da je, kao u svemu, umjerenost jedno od najvažnijih pravila.

ISBN 953-7238-08-3 HR

9 789537 238087

ISBN 9958-9346-1-2 BiH

9 789958 934612